

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Iva Melíšková

**Vybrané aspekty vzniku „Charty EU:
Standardní podmínky svobody sdělovacích
prostředků v celé EU“**

Bakalářská práce

Praha 2015

Autor práce: **Iva Melišková**

Vedoucí práce: **PhDr. Václav Moravec, Ph.D.**

Rok obhajoby: 2015

Bibliografický záznam

MELÍŠKOVÁ, Iva. *Vybrané aspekty vzniku „Charty EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“*. Praha, 2015. 86 s. Bakalářská práce (Bc.)
Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky.
Katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Václav Moravec, Ph.D.

Anotace (abstrakt)

Bakalářská práce *Vybrané aspekty vzniku „Charty EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“* se zabývá vybranými vlivy, které formovaly podobu mediálního prostředí v členských státech Evropské unie. V první řadě definuje, jaká je tradice svobody slova v rámci Evropy, stejně jako roli jednotlivých institucí Evropské unie, Rady Evropy a mezinárodních aktérů v prosazování této svobody slova. Prostor je věnován také mediální politice Evropské unie a jednotlivým usnesením, směrnicím a dokumentům, kterými se v souvislosti s médii v minulosti zabýval Evropský parlament. Jádrem práce je dokument nazvaný „Charta EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“, který na změny v mediálním prostředí reaguje a upozorňuje na nebezpečí, kterým jsou média v dnešní době a speciálně v evropském prostoru vystavena. Cílem práce je popsat pomocí případové studie, k jakým změnám došlo v uplynulých letech na mediální scéně ve vybraných zemích, jaké následky tato proměna měla a zejména jak to ovlivnilo mediální pluralitu v těchto zemích. Popisovanými aspekty jsou: ekonomická krize ve spojení s nástupem online médií, dále koncentrace mediálního vlastnictví a regulace médií.

Na závěr práce je shrnuto a analyzováno, jakým způsobem „Charta EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“ na situaci v členských státech reagovala, a zda měla nějaký vliv na zlepšení situace.

Abstract

The bachelor thesis *Selected aspects of “the EU Charter: Standard terms of media freedom in the EU”* is about selected influences which shaped the media environment in the European Union’s member states. Firstly, it defines the tradition of freedom of speech in Europe as well as the role of certain institutions of the European Union, Council of Europe and international players which supports the freedom of speech. Some parts are dedicated to the media policy of the European Union and certain resolutions, directives and documents about media that occupied the European parliament in the past. The core of the paper is the document called „the EU Charter: Standard terms of media freedom in the EU” that reacts to changes and threats in member states’ media environment. The aim of this thesis is to describe certain changes

of media landscape in selected countries, which consequences these changes had and how it affected media pluralism in these states.

Described aspects are: economic crisis in connection with the boom of online media, the concentration of media ownership and the media regulation. The thesis includes the analysis how “the EU Charter: Standard terms of media freedom in the EU” reacted to the situation in member states and if it had any impact and improved the situation.

Klíčová slova

Charta EU

Svoboda médií

Koncentrace mediálního vlastnictví

Regulace médií

Mediální politika Evropské unie

Online média

Pluralita sdělovacích prostředků

Keywords

EU Charter

Media freedom

Concentration of media ownership

Media regulation

European Union’s media policy

Online media

Media pluralism

Rozsah práce: 83 288 znaků s mezerami

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 31. 7. 2015

Iva Melíšková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce za inspiraci ve volbě a zpracování tématu a Centrální knihovně Evropské komise za zpřístupnění potřebných materiálů.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Melišková Iva

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2011/2012

E-mail diplomantky/diplomanta:

meliskova.iva@gmail.com

Studijní obor/forma studia:

Žurnalistika/prezenční bakalářské

Předpokládaný název práce v češtině:

Vybrané aspekty vzniku „Charty EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“

Předpokládaný název práce v angličtině:

Selected aspects of “the EU Charter: Standard terms of media freedom in the EU”

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013):

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2015

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

Bakalářská práce se bude zabývat vznikem „Charty EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“ a okolnostmi, které ke vzniku tohoto dokumentu vedly. Definiuje taktéž vybrané dosavadní normy, usnesení a zákony Evropské unie, které se týkají médií a jejich svobody. Cílem mé práce tak bude analýza možných vlivů tohoto dokumentu, stejně jako možné proměny normativního prostředí fungování médií a žurnalistiky v Evropské unii.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

Úvod

1 Svoboda tisku v evropském kontextu

Tato část bakalářské práce bude pojednávat o jednotlivých institucích, které se podílejí na zajištění svobody slova a médií. Dotkne se tak i proměn normativního prostředí žurnalistiky v evropském prostoru.

2 Vybrané zákony a usnesení o médiích přijatá Evropským parlamentem před vznikem „Charty EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“

V této kapitole se zaměřím na deskripci vybraných zákonů a dokumentů vzhledem k zajištění svobody a odpovědnosti žurnalistiky v rámci Evropské unie.

3 „Charta EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“

Tato část přiblíží charakter tohoto dokumentu. Jejím úkolem bude obsáhnout taktéž jeho vznik a schvalovací proces.

4 Aspekty vzniku

V této kapitole popíšu jednotlivé důvody vzniku „Charty EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“ (jako například monopolizace informací, změna cyklu novinářské práce, přísnější regulace médií v některých členských státech EU, hospodářské a politické tlaky vyvíjené na sdělovací prostředky) a uvedu také konkrétní příklady daných aspektů na zemích Evropské unie. Vybrané aspekty se mohou v průběhu práce změnit.

5 Implementace a vliv „Charty EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“

Tato kapitola bude věnována analýze implementace nového dokumentu. Posoudí i reálný vliv, který tento dokument může mít na členské země Evropské unie.

Závěr

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

„Charta EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“ přijatá v roce 2013; vybrané dokumenty, usnesení, směrnice a normy přijaté Evropským parlamentem, které se týkají médií a jejich svobod před vznikem „Charty EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“

Postup (technika) při zpracování materiálu

Deskriptivní metoda bude sloužit k popisu jednotlivých aspektů vzniku „Charty EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“. Ke komplexnějšímu porozumění problematiky poslouží i metoda případové studie.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

1) MCQUAIL, Denis a Karen SIUNE. *Media policy: convergence, concentration, and commerce*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 1998, 231 s. ISBN 07-619-5940-8.

Kniha popisuje, jak se měnila mediální politika v uplynulých letech a posuzuje to z hlediska technologických, strukturálních a sociokulturních změn. Rámcově se zaměřuje hlavně na evropská média a zkoumá, jak média na tyto změny reagují.

2) JAKUBOWICZ, Karol. *Nová ekologie médií: konvergence a mediamorfóza*. 1. vyd. Zlín: Verbum, 2013, 334 s. ISBN 978-80-87500-38-5.

Tato publikaci popisuje, jak se v posledních letech proměnila média. Zabývá se rovněž procesy, mezi něž patří například konvergence, které k této proměně přispěly.

3) DERIEUX, Emmanuel. *Droit européen et international des médias*. Paris: Librairie générale de droit et de jurisprudence, 2003, 282 s. ISBN 22-750-2295-3.

Kniha se zabývá jak normami zakotvenými v evropském mediálním právu, tak i v mezinárodním mediálním právu. Zahrnuje principy právního prostředí médií, pojetí svobody slova i odpovědnost médií.

4) GOLDBERG, David, Gavin SUTTER a Ian WALDEN. *Media law and practice*. New York: Oxford University Press, 2009, 566 s. ISBN 01-995-5936-8.

Autoři této knihy pokrývají důležité aspekty právních předpisů týkajících se médií, důraz je zde kladen na fungování těchto předpisů v praxi. O tématech se zde diskutuje primárně v kontextu zákonů Evropské unie.

5) VALCKE, Peggy a Katrien LEFEVER. *Media law in the European Union*. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central, and South America by Aspen Publishers, Inc., 2012, 128 s. ISBN 90-411-4009-3.

Publikace analyzuje mediální zákony Evropské unie, zejména ty, které se zabývají svobodou projevu a regulací komunikací. Jsou zde popisována taková témata, jako je soukromí, ochrana zdrojů, odpovědnost zprostředkovatelů a další.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

-

Datum / Podpis studenta/ky

.....

Obsah

OBSAH.....	1
ÚVOD.....	2
1 SVOBODA TISKU V EVROPSKÉM KONTEXTU	4
1.1 ROLE RADY EVROPY	4
1.2 ROLE EVROPSKÉ UNIE.....	6
1.3 DALŠÍ ORGANIZACE ZASAZUJÍCÍ SE O SVOBODU SLOVA.....	8
2 VYBRANÉ ZÁKONY A USNESENÍ O MÉDIÍCH PŘIJATÁ EVROPSKÝM PARLAMENTEM PŘED VZNIKEM „CHARTY EU: STANDARDNÍ PODMÍNKY SVOBODY SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ V CELÉ EU“.....	10
2.1 LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV EVROPSKÉ UNIE	11
2.2 SMĚRNICE O AUDIOVIZUÁLNÍCH MEDIÁLNÍCH SLUŽBÁCH	12
2.3 REZOLUCE.....	13
3 „CHARTA EU: STANDARDNÍ PODMÍNKY SVOBODY SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ V CELÉ EU“	14
3.1 PROJEDNÁVÁNÍ CHARTY EU	14
3.2 ÚLOHA CHARTY EU	16
3.3 DEFINICE ROLE EVROPSKÉ UNIE VE VZTAHU K MÉDIÍM V CHARTĚ EU.....	16
3.4 POŽADAVKY EVROPSKÉHO PARLAMENTU	17
4 VYBRANÉ ASPEKTY VZNIKU „CHARTY EU: STANDARDNÍ PODMÍNKY SVOBODY SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ V CELÉ EU“.....	18
4.1 EKONOMICKÝ ASPEKT.....	19
4.1.1 Německo.....	21
4.2 REGULACE MÉDIÍ	26
4.2.1 Maďarsko.....	27
4.3 KONCENTRACE MEDIÁLNÍHO VLASTNICTVÍ	34
4.3.1 Itálie	37
5 IMPLEMENTACE A VLIV „CHARTY EU: STANDARDNÍ PODMÍNKY SVOBODY SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ V CELÉ EU“.....	43
5.1 NAVRHOVANÁ ŘEŠENÍ	44
5.2 SITUACE PO PŘIJETÍ CHARTY EU	45
5.3 DÍLČÍ ZÁVĚR.....	47
ZÁVĚR.....	49
SUMMARY.....	51
POUŽITÁ LITERATURA.....	52
SEZNAM PŘÍLOH.....	60
PŘÍLOHY	61

Úvod

Svoboda médií není absolutní. Všechny sdělovací prostředky totiž působí v určitém normativním prostředí, které formuje jejich fungování. Média tak podléhají různým pravidlům, zákonům, omezením, požadavkům, jsou předmětem vnitřní a vnější regulace. Tyto normy je mohou chránit, stejně jako chránit konzumenty sdělovacích prostředků a jejich právo na přijímání informací. Přitom však musí brát ohled na svobodu slova, která je jednou z elementárních svobod definovanou mnoha smlouvami a úmluvami. Některé z těchto principů však byly v členských státech Evropské unie¹ narušeny.

Normativní prostředí některých členských států v posledních letech doznalo důležitých a často ne příliš pozitivních změn. Hovořit v tomto případě lze například o Maďarsku, Slovensku nebo i České republice. V Maďarsku začaly platit zákony, které média dostaly pod větší kontrolu parlamentu. Na Slovensku byl zase v lednu schválen zákon, který umožnil omezit vstup novinářů do parlamentu. A v České republice to byl střet zájmů Andreje Babiše, vlastníka mediálního domu MAFRA a zároveň ministra financí, který vyvolal velkou veřejnou diskusi. Problémy se přitom nějakým způsobem týkaly i našeho východního souseda Polska a nevyhnuly se ani Itálii či Velké Británii.

Ve spojitosti s proměnou mediálního trhu a prostředí, ekonomickými problémy, které neušetřily ani mnohé velké mediální domy, se Evropský parlament rozhodl zformovat dokument, který by poukázal na všechny tyto problémy, kterým média členských států v dnešní době čelí. A tak vznikla „Charta EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“ (dále už jen Charta EU), dokument, který na všechny tyto problémy upozorňuje, žádá nápravu a navrhuje konkrétní opatření. Tento zastřešující dokument je také tématem této práce.

V ní nejprve pomocí deskriptivní metody popíšu, jaká je role Evropské unie, stejně jako Rady Evropy a mezinárodních aktérů v otázce zajištění svobody slova. Posléze se budu věnovat některým dokumentům, které Evropský parlament přijal v otázce zajištění svobody a odpovědnosti médií.

Hlavní, analytická část, bude věnována dokumentu „Charta EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“. Pomocí tří případových studií popíšu tři aspekty, které vedly k zformování této rezoluce, abych následně zjistila, zda

¹ V práci bude nadále Evropská unie označována jak celým názvem, tak také zkratkou EU či jednoslovným názvem Unie.

měla Charta EU na tyto situace požadovaný pozitivní vliv. Tyto studie budou jak časově, tak tematicky ohraničeny. Danou tematiku jsem se rozhodla zkoumat metodou případové studie zejména pro potřebu jejího hlubokého a komplexního porozumění. V případové studii jde totiž „o zachycení složitosti případu, o popis vztahů v jeho celistvosti“². Svobodu médií a její omezování považuji za unikátní fenomén, a domnívám se, že jiná metoda by nemohla pojmut tuto problematiku v celé její šíři. Z hlediska výzkumu tak bude přirozeně upřednostněno kvalitativní hledisko. Výhodou tohoto přístupu je, že „výzkumník může jít do hloubky v případě vyskytnutí neočekávaných informací, sběr dat je otevřenější a není tak zatížen výzkumníkovou znalostí tématu před samotným sběrem dat“³.

Na závěr se pokusím nalézt odpověď na otázku: Jaká by měla být role Evropské unie v otázce zajištění svobody a plurality médií? Taktéž prozkoumám reálný vliv Charty EU.

Oproti schváleným tezím práce doznala jedné drobné změny. Pro zpřesnění jsem se rozhodla rozšířit název čtvrté kapitoly. Její obsah však zůstal zachován.

Ve své práci jsem se opírala o zdroje nalezené v Centrální knihovně Evropské komise. Ta má sídlo v Bruselu, kde jsem za tímto účelem strávila zimní semestr. Taktéž jsem se spojila s Renate Weberovou, autorkou dokumentu, o němž tato bakalářská práce pojednává. Domnívala jsem se, že hlubkový rozhovor by významně mohl k této práci přispět. Renate Weberová však nakonec z důvodu časové vytíženosti žádost o rozhovor odmítla.

² HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 104. ISBN 978-80-7367-485-4.

³ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, s. 18. ISBN 9788073676834.

1 Svoboda tisku v evropském kontextu

Ernest Hemingway kdysi prohlásil, že pro člověka je nejdůležitější svoboda. To samé se dá říci o médiích, pro něž je svoboda jednou z klíčových podmínek bezproblémové existence. O svobodě tisku a médií obecně však nemůžeme mluvit bez svobody slova, respektive projevu. Bez toho by totiž svoboda tisku neexistovala. „*Svoboda projevu stojí v srdci svobody sdělovacích prostředků a žurnalistické praxe,*“⁴ potvrzuje to Irina Bokova, Generální ředitelka UNESCO.

Původ debat o svobodě slova sahá až do dob před naším letopočtem, obecně však lze tvrdit, že v minulosti byla svoboda slova spíše potlačována. Podíl na tom měla kromě panovníků a vlád například i církve.⁵

Z toho mimo jiné vyplývá, že úroveň svobody médií velmi často vypovídá o úrovni demokracie v daném státě, respektive by měla být podmínkou existence demokratického systému v rámci státního útvaru. „*Svoboda tisku je baštou demokracie, ochranou proti státním nebo oligarchickým represím,*“⁶ dokládá to definice v příručce nazvané Klíčové koncepty v žurnalistice (Key Concepts in Journalism). Svoboda médií se úzce váže ke svobodě slova či vyjádření a právě tyto principy bývají zakotveny v národních ústavách, které jsou garantem těchto svobod. Existují však i ústavy, v nichž je zakotvena přímo svoboda tisku. V evropském měřítku se jedná například o Řecko a Belgii. V bulharské ústavě se pak dokonce mluví o svobodě ostatních informačních médií.⁷

Nejsou to však jen národní státy, které se o principy svobodného působení médií zasazují. Kapitola Svoboda tisku v evropském kontextu přiblíží, jakou roli má v otázce svobody tisku a médií obecně Rada Evropy, orgány Evropské unie a další evropské i mezinárodní organizace.

1.1 Role Rady Evropy

V evropském kontextu se na garanci a ochraně svobody tisku významně podílí

⁴ *World Trends of Freedom of Expression and Media Development*. Paris: United Nations Educational, 2014, s. 5. ISBN 978-923-0012-014.

⁵ MÍLEK, Ondřej. *Svoboda projevu a její meze*. Praha, 2014, s. 3. Diplomová práce. Karlova Univerzita v Praze, Právnická fakulta.

⁶ FRANKLIN, Bob. *Key concepts in journalism studies*. Thousand Oaks: SAGE Publications, 2005, xix, s. 194. ISBN 07-619-4482-6.

⁷ PSYCHOGIOPOULOU, Evangelia. *Media policies revisited: the challenge for media freedom and independence*. s. 26. ISBN 9781137337832.

Rada Evropy, která byla založena 5. května 1949 a v současnosti sdružuje 47 zemí.⁸ Svobodu projevu, bez níž by svoboda tisku byla jen prázdný pojem, garantuje Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, která byla podepsána 4. listopadu 1950 v Římě. Věnován jí je článek 10.

V tomto článku je zakotveno právo na svobodu projevu, přijímání a šíření informací, přičemž dokument stále nechává svobodu národním státům, které mohou udělovat povolení rozhlasovým, televizním a filmovým společnostem. I tyto svobody však mohou mít svá omezení. Druhý odstavec článku 10 to konkrétně vysvětluje takto: „*Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.*“⁹

Rada Evropy tomuto dokumentu přisuzuje velký význam a to hlavně z hlediska zajištění rozmanitosti médií. Doslovně jej popisuje jako „*základní rámec pro pluralitu médií na evropské úrovni*“¹⁰.

K Radě Evropy náleží Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku, který dohlíží na dodržování Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Právě za tímto účelem byl také v roce 1959 založen.

Evropský soud pro lidská práva ve svých rozsudcích, v nichž uplatnil článek 10, „*opakovaně zdůraznil základní funkci médií v demokratických společnostech*“.¹¹ Přitom velkou důvěru vkládá ve státy, které považuje za „*základní ručitele plurality*“¹². Dle Evropského soudu pro lidská práva mají tyto státy povinnost zavést „*vhodný právní a správní rámec, aby zajistily účinnou pluralitu*“¹³.

⁸ Rada Evropy (RE), anglicky Council of Europe (CoE). *Rada Evropy* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://www.radaevropy.cz/>.

⁹ Evropská úmluva o ochraně lidských práv. *European court of human rights* [online]. 2010 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf.

¹⁰ Report on Media Diversity in Europe. *Council of Europe* [online]. 2002 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/H-APMD%282003%29001_en.pdf

¹¹ PSYCHOGIOPOULOU, Evangelia. *Media policies revisited: the challenge for media freedom and independence*. s. 22. ISBN 9781137337832.

¹² PSYCHOGIOPOULOU, Evangelia. *Media policies revisited: the challenge for media freedom and independence*. s. 27. ISBN 9781137337832.

¹³ Tamtéž.

1.2 Role Evropské unie

Svoboda slova a médií je jedním ze základních principů, který Evropská unie ctí a který je zakotven již v Listině základních práv Evropské unie. Svobodě projevu a informací se věnuje v kapitole 2. Tento dokument nepřimo vychází právě z již zmiňované Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Podrobněji mu bude věnována druhá kapitola.

Nezbytné je definovat vztah Evropské unie k médiím a zajištění jejich svobody a rozmanitosti. Tento vztah se jeví problematicky, částečně i proto, že je určen mnohými omezeními. „*Zatímco Rada Evropy a Evropský soud pro lidská práva mají silnou a stálou tradici podpory běžných standardů mediálního pluralismu, postoj Evropské unie k mediálnímu pluralismu byl dosud spíše nejistý,*“¹⁴ dokládají to i mediální teoretici. To se dá odůvodnit rozporem Evropské unie v otázce „*potřeby harmonizace v určitých oblastech a zásadou subsidiarity*“.¹⁵

Roli EU definuje již Smlouva o fungování Evropské unie.¹⁶ „*Unie má pravomoc provádět činnosti, jimiž podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnosti členských států,*“¹⁷ říká článek 6 Smlouvy o fungování Evropské unie. Jako jednu z těchto oblastí jmenuje kulturu. Tuto kulturní oblast pak zpřesňuje v bodě 2 článku 167¹⁸, kde uvádí: „*Činnost Unie je zaměřena na povzbuzování spolupráce mezi členskými státy a v případě potřeby na podporu a doplňování jejich činnosti.*“¹⁹ Následuje výčet oblastí, mezi nimiž figuruje i „*literární a umělecká tvorba, včetně tvorby v audiovizuální oblasti*“²⁰. V bodě 5 článku 167 však dodává, že „*Evropský parlament a Rada přijímají řádným legislativním postupem po konzultaci s Výborem regionů podpůrná opatření, s vyloučením harmonizace právních předpisů členských států*“²¹.

Evropská unie tak má pouze limitované pravomoci. Dle mediálních teoretiků navíc „*nemá žádnou explicitní kompetenci v regulaci plurality názorů v tisku, rádiu a*

¹⁴ VALCKE, Peggy a Katrien LEFEVER. *Media law in the European Union*. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central, and South America by Aspen Publishers, Inc., 2012, s. 121. ISBN 9041140093.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ V případě citací a číslování jednotlivých článků zde vycházím ze znění, jak jej upravila Lisabonská smlouva.

¹⁷ Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění). *EUR-Lex* [online]. 2012 [cit. 2015-07-20]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=CS>.

¹⁸ Na tento článek se odvolává i Charta EU.

¹⁹ Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění). *EUR-Lex* [online]. 2012 [cit. 2015-07-20]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=CS>.

²⁰ Tamtéž.

²¹ Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění). *EUR-Lex* [online]. 2012 [cit. 2015-07-20]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=CS>.

televizi. *Evropská komise přenechala tuto záležitost členským státům Evropské unie.*²².

Z velké části za to mohou právě členské státy, které si přílišnou harmonizaci ze strany Evropské unie nepřály, ale také samotná Evropská komise, která více ovlivňuje trh, jeho účinnost a hospodářskou soutěž, aby evropští tržní aktéři obstáli v konkurenci proti svým americkým rivalům.²³

Přesto je Evropská unie činná v audiovizuální oblasti. „*Stejně jako zboží a ostatní služby podléhají audiovizuální média – tedy film, televizní vysílání, video- a audionahrávky – určitým celoevropským pravidlům, aby byl zajištěn jejich volný oběh na jednotném evropském trhu za spravedlivých podmínek bez ohledu na způsob jejich přenosu,*“²⁴ vysvětluje svou aktivitu v této oblasti Evropská unie. Jako další vysvětlení je možné uvést odstavec 2 Směrnice o audiovizuálních mediálních službách. „*Audiovizuální mediální služby poskytované přeshraničně prostřednictvím různých technologií jsou jedním z prostředků umožňujících dosahovat cílů Unie,*“²⁵ píše se zde. Na to navazuje také článek 5: „*Audiovizuální mediální služby jsou ve stejné míře kulturními i ekonomickými službami. Jejich rostoucí význam pro společnost, demokracii – především zajištěním svobody informací, názorové rozmanitosti a plurality médií – vzdělávání a kulturu odůvodňuje používání zvláštních pravidel pro tyto služby.*“²⁶ Více se bude Směrnici o audiovizuálních mediálních službách věnovat druhá kapitola.

Mezi aktéry zasazující se v mediální politice v rámci Evropské unie obecně patří Rada EU, Evropská komise a Evropský parlament. Rada EU se například v minulosti podílela na přijetí směrnice Televize bez hranic či Směrnice o audiovizuálních mediálních službách, která Televizi bez hranic v roce 2010 nahradila.

V rámci Evropské komise existuje několik generálních ředitelství²⁷, jejichž

²² TRAPPEL, Josef a Denis MCQUAIL. *Media in Europe today*. Chicago: Intellect, 2011, s. 155. ISBN 9781841504032.

²³ KOMOREK, Ewa. The European Commission's "Three-step approach" to media pluralism – A conduit for the protection of freedom of expression in the European Union?. *Amsterdam Law Forum, Vol 2, No 1 (2009)* [online]. 2009 [cit. 2015-01-01]. Dostupné z: <http://amsterdamlawforum.org/rt/printerFriendly/107/192>.

²⁴ Audiovizuální oblast a média. *Evropská unie* [online]. 2015 [cit. 2015-07-30]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/av/index_cs.htm.

²⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách). *Eur-Lex* [online]. 2010 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32010L0013>.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Generální ředitelství, jinými slovy také komisariáty, jsou resorty, které se zabývají konkrétními tématy. V jejich čele stojí komisaři.

agenda se nějakým způsobem týká evropské mediální politiky, jako například Generální ředitelství pro komunikační sítě, obsah a technologie, Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž, Generální ředitelství pro vzdělávání a kulturu nebo Generální ředitelství pro vnitřní trh²⁸. V minulosti mělo významnou úlohu Generální ředitelství pro informační společnost a média vedené až do roku 2010 Viviane Redingovou.²⁹

Mediální politikou se také ve velké míře zabývala Neelie Kroesová, vicekomisařka a zároveň komisařka pro Digitální agendu. V roce 2011 založila Skupinu na vysoké úrovni pro svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků, která měla za úkol navrhnout Evropské komisi možná řešení v otázce plurality a svobody médií, jejich ochrany a respektování.³⁰ Tentýž rok pod jejím vedením vzniklo i Fórum pro budoucnost médií Evropské unie (EU Media Futures Forum), tedy skupina, která debatuje o zlepšování politického rámce evropského mediálního průmyslu, a to „*na pozadí ekonomické nejistoty a snížení příjmů pro tradiční média*“.³¹

Evropská komise rovněž stojí za založením Střediska pro pluralitu a svobodu sdělovacích prostředků při Evropském univerzitním institutu.

Do evropské mediální politiky také v neposlední řadě zasahuje Evropský účetní dvůr, Evropský hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů, Evropská centrální banka a Ombudsman.³² Rolí Evropského parlamentu se pak bude zabývat druhá kapitola.

1.3 Další organizace zasazující se o svobodu slova

V evropském prostoru působí také další organizace, které monitorují mediální prostředí a zasazují se o svobodu slova, potažmo tisku, a to nejen v členských státech Evropské unie. Nejvýznamnější z nich je pravděpodobně Organizace spojených národů (dále také OSN). Ta se svobodě projevu věnuje v článku 19 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Tento dokument tím myslí svobodu „*vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať*

²⁹ KOMOREK, Ewa. *Media pluralism and European law: European Approach to Media Concentration Regulation: The Clash of Values*. Alphen aan den Rijn, The Netherlands: Kluwer Law International, 2013. ISBN 9789041138941.

³⁰ High-level group on media freedom and pluralism. *Digital agenda for Europe* [online]. 2015 [cit. 2015-06-26]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/high-level-group-media-freedom-and-pluralism>.

³¹ EU Media Futures Forum. *Digital agenda for Europe* [online]. 2015 [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/eu-media-futures-forum>.

³² *Palgrave handbook of European media policy*. S.l.: Palgrave Macmillan, 2014, s. 7. ISBN 9781137032171.

ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmikoli jinými prostředky podle vlastní volby“³³. I tato svoboda však podléhá omezením, tato omezení ale musí být definována zákonem a musí se týkat jak respektování práv druhých, tak ochrany zdraví, morálky, veřejného pořádku, nebo národní bezpečnosti.³⁴

K OSN náleží také UNESCO, které má mezi svými hlavními cíli ochranu svobody projevu. Součástí této činnosti je vypracovávání studií, ta poslední z roku 2014 se jmenuje Světové trendy v oblasti svobody slova a mediálního vývoje (World Trends in Freedom of Expression and Media Development)³⁵.

Dalšími mezinárodními organizacemi, s nimiž jsem přišla v průběhu psaní práce do styku, jsou například:

- Freedom House,
- Reportéři bez hranic,
- Komise na ochranu novinářů (Committee to protect journalists),
- Centrum pro mediální pluralitu a mediální svobodu (Centre for media pluralism and media freedom),
- Agentura pro základní práva (Fundamental Rights Agency).

Speciálně na evropském poli pak působí například:

- Agentura Evropské unie pro základní práva (European Union Agency for Fundamental rights),
- Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (dále už jen OBSE),
- Evropské novinářské centrum (European Journalism Centre),
- Asociace evropských novinářů,
- Cenzurní index (Index on Censorship).

Svoboda slova a médií je tak principem, který má velkou oporu nejen v evropském prostoru. V příštím roce, tedy v roce 2016, to bude 50 let od vydání Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Za tu dobu se proměnilo

³³ Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. *United Nations* [online]. 1966 [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/mezinar.pakt-obc.a.polit._prava_.pdf.

³⁴ Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. *United Nations* [online]. 1966 [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/mezinar.pakt-obc.a.polit._prava_.pdf.

³⁵ Viz *World Trends of Freedom of Expression and Media Development*. Paris: United Nations Educational. ISBN 978-923-0012-014.

nejen politické, ale i mediální prostředí v celém světě. Svoboda slova se za tu dobu stala předmětem ostrých debat, jedna z nich byla nedávno spojená s incidentem v pařížské redakci satirického měsíčníku Charlie Hebdo. Tehdy byly ve velké míře diskutovány hranice svobody slova.

I přesto je to právě svoboda slova definovaná ještě v průběhu minulého století - tedy ta, která je formulovaná ve všech zásadních dokumentech, jako je Mezinárodní pakt o občanských a politických právech nebo Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod - tou, na níž tyto instituce dodnes odkazují, kterou prosazují a vymáhají.

2 Vybrané zákony a usnesení o médiích přijatá Evropským parlamentem před vznikem „Charty EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“

Evropský parlament je obecně považován za tzv. kolegiátora³⁶. To znamená, že společně s Radou EU přijímá a schvaluje právní předpisy a rozpočet.

„Za účelem vypořádání se s demokratickým deficitem, jeho moc během posledních let rostla, a to tak, že zatímco například směrnice Televize bez hranic byla přijata pouze Radou EU, Směrnice o audiovizuálních službách již byla přijata jak Radou EU, tak i Evropským parlamentem.“³⁷ Jeho pravomoci naposledy rozšířila Lisabonská smlouva. Evropský parlament tak za dobu své existence byl u přijetí mnoha dokumentů, smluv a rezolucí.

Jak uvádí kniha Síly v mediální politice (Powers in Media Policy), Evropský parlament již od svého vzniku vzal za svou otázku koncentrace médií a jejich plurality a odrazilo se to jak v množství zpráv a rezolucí, jež za dobu svého působení vydal, tak i v plenárních projevech a diskusích.

Na základní dokumenty přijaté či vyhlášené Evropským parlamentem se odvolává i Charta EU. Těm jsou věnovány následující podkapitoly.

³⁶ *Palgrave handbook of European media policy*. S.l.: Palgrave Macmillan, 2014, s. 7. ISBN 9781137032171.

³⁷ Tamtéž.

2.1 Listina základních práv Evropské unie

Nejdůležitějším dokumentem je Listina základních práv Evropské Unie, mnohdy nazývaná také Chartou základních práv. Jedná se o „nejmodernější kodifikaci základních práv ve světě“³⁸. Jakožto právně nezávazný dokument vyhlášený Evropským parlamentem, Evropskou komisí a Evropskou radou existovala již od roku 2000, v platnost vstoupila ale až společně s Lisabonskou smlouvou v roce 2009.³⁹ Lisabonská smlouva, respektive článek 6 konsolidovaného znění Smlouvy o Evropské unii říká, že „Unie uznává práva, svobody a zásady obsažené v Listině základních práv Evropské unie ze dne 7. prosince 2000, ve znění upraveném dne 12. prosince 2007 ve Štrasburku, jež má stejnou právní sílu jako Smlouvy.“⁴⁰

Listina sdružuje práva obsažená v dřívějších smlouvách, zákonech EU stejně jako i zákonech a ústavách členských států.⁴¹

Listina se dělí na 7 kapitol a 54 článků plus preambuli. Pro tuto práci stěžejní článek, článek 11, se nachází v druhé kapitole. Jeho jméno je Svoboda projevu a informací a obsahuje dva body. První z nich má toto znění: „Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování veřejné moci a bez ohledu na hranice.“⁴² „Svoboda a pluralita sdělovacích prostředků musí být respektována,“⁴³ deklaruje pak druhý bod.

Obsah Listiny vychází a v mnohém se shoduje s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, dokumentem Rady Evropy, který byl zmíněn již v předchozí kapitole. Jedná se například o stěžejní článek 11, který se podobá článku 10 Úmluvy. Jak však tvrdí mediální teoretička Peggy Valcková, Listina jde v ochraně základních

³⁸ VALCKE, Peggy a Katrien LEFEVER. *Media law in the European Union*. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central, and South America by Aspen Publishers, Inc., 2012, s. 25. ISBN 9041140093.

³⁹ Fakta a čísla o Evropské unii: Listina základních práv. *Evropský parlament* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.1.6.html.

⁴⁰ Lisabonská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii a smlouvu o založení Evropského společenství. *EUR-Lex* [online]. 2007 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2007:306:FULL&from=CS>.

⁴¹ VALCKE, Peggy a Katrien LEFEVER. *Media law in the European Union*. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central, and South America by Aspen Publishers, Inc., 2012, s. 26. ISBN 9041140093.

⁴² Listina základních práv Evropské unie. *EUR-Lex* [online]. 2010 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:CS:PDF>.

⁴³ Tamtéž.

práv dále než Úmluva. Zčásti je to dáno tím, že je Listina novějším a tudíž modernějším dokumentem.⁴⁴

2.2 Směrnice o audiovizuálních mediálních službách

Dalším nezanedbatelným podílem Evropského parlamentu na utváření mediální politiky Evropské unie bylo v předchozích letech přijímání směrnic.

Dle definice Evropské unie je směrnice „*právní akt stanovující cíl, který musejí všechny země EU splnit*“⁴⁵. Členské státy pak mají volnou ruku v tom, jak tohoto cíle dosáhnout. Většinou se tak děje prostřednictvím schválení nových norem a zákonů. Směrnice tak mohou mít konkrétní dopad na normativní prostředí členských států, stejně jako na normativní prostředí celé Evropské unie (viz Směrnice o audiovizuálních mediálních službách, o níž budu hovořit dále).

Jednotlivé směrnice se v minulosti z velké části zabývaly audiovizuálními médii. Za uplynulých 25 let jich byla přijata více než desítka.

Ta nejzásadnější z nich se jmenuje Směrnice o audiovizuálních mediálních službách, tedy Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb. Jedná se o novelizaci dřívější směrnice známé jako *Televize bez hranic*. Upravuje televizní vysílání a audiovizuální služby na vyžádání v celé Evropské unii.

Jejím cílem je vytvoření rámce pro „*poskytování přeshraničních audiovizuálních mediálních služeb, aby se posílil vnitřní trh v oblasti výroby a distribuce pořadů a aby byly zaručeny podmínky spravedlivé hospodářské soutěže*“.⁴⁶

V praxi tato směrnice vytváří společný trh pro všechny audiovizuální mediální služby, od čehož si Evropská unie slibuje zlepšení konkurenceschopnosti.⁴⁷

⁴⁴ VALCKE, Peggy a Katrien LEFEVER. *Media law in the European Union*. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central, and South America by Aspen Publishers, Inc., 2012, s. 31. ISBN 9041140093.

⁴⁵ Nařízení, směrnice a další právní akty. In: *Evropská unie* [online]. [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: http://europa.eu/eu-law/decision-making/legal-acts/index_cs.htm.

⁴⁶ Směrnice o audiovizuálních mediálních službách. In: *EUROPA: Přehledy právních předpisů EU* [online]. 2010 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/audiovisual_and_media/am0005_cs.htm.

⁴⁷ TRAPPEL, Josef a Denis MCQUAIL. *Media in Europe today*. Chicago: Intellect, s. 173. ISBN 9781841504032.

2.3 Rezoluce

Kultura přijímání rezolucí je v Evropském parlamentu poměrně běžná. Dle definičního rámce jsou rezolucemi usnesení vybraných orgánů, v tomto případě tedy Evropského parlamentu. Usnesení jsou přijímána na závěr parlamentních rozprav, jsou zveřejněna v úředních věstnících a z právního hlediska jsou nezávazná⁴⁸. Europedia ve své definici tvrdí, že usnesení „svědčí o politické vůli jednat v dané oblasti“⁴⁹. Prostřednictvím rezolucí pak mohou instituce Evropské unie „navrhnout pokyny pro koordinaci vnitrostátních právních předpisů nebo správní praxe nezávazným způsobem, tedy bez jakýchkoli právních povinností adresátům - členských států a (nebo) občanů“.⁵⁰

I přes svou právní nezávaznost představují usnesení důležitou část aktivity Evropského parlamentu. Je to totiž jedna z mála možností, jak může Evropský parlament upozorňovat na ohrožení a porušování svobody médií. Za posledních více než dvacet let proto vzniklo takových rezolucí poměrně velké množství. Častým tématem přitom byla právě koncentrace vlastnictví médií a pluralita sdělovacích prostředků. Například v devadesátých letech byly takové rezoluce přijaty v krátkých intervalech za sebou rovnou tři: Rezoluce Evropského parlamentu o mediální koncentraci a diverzitě názorů z roku 1992, Rezoluce Evropského parlamentu o koncentraci médií a pluralitě z roku 1994 a Rezoluce Evropského parlamentu o pluralitě a mediální koncentraci z roku 1995.⁵¹

Další rezoluce již nabyly konkrétnějšího charakteru, neboť upozorňovaly na problematiku situace v členských státech. Takovými rezolucemi byly: Nebezpečí porušování svobody projevu a informační svobody v EU, a zejména v Itálii z roku 2004, rezoluce z 25. září 2008 nazvaná Koncentrace a pluralita médií v Evropské unii a usnesení z 10. března 2011 Mediální zákon v Maďarsku. K těmto třem posledním rezolucím se vrátím ještě v jedné z následujících kapitol.

⁴⁸ Například Právní slovník uvádí, že rezoluce je vyjádřením vůle či přání příslušného orgánu. (Resolution. *The Free Dictionary: Legal Dictionary* [online]. 2008 [cit. 2015-07-27]. Dostupné z: <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/resolution>.)

⁴⁹ The legal system of the European Union. *Europedia* [online]. 2011 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/3/3/index.tkl.

⁵⁰ The legal system of the European Union. *Europedia* [online]. 2011 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/3/3/index.tkl.

⁵¹ VALCKE, Peggy a Katrien LEFEVER. *Media law in the European Union*. Frederick, MD, s. 15. ISBN 90-411-4009-3.

Dalšími rezolucemi byla například usnesení ze dne 20. listopadu 2002 pojmenované Koncentrace sdělovacích prostředků, ze dne 4. září 2003 Stav dodržování základních práv v Evropské unii v roce 2002, a ze dne 25. listopadu 2010 Veřejnoprávní vysílání v digitální době: budoucnost duálního systému.

Rezolucí je i Charta EU, které bude věnována následující kapitola.

3 „Charta EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“

Dokument s názvem „Charta EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“ je usnesení, které 21. května 2013 přijal Evropský parlament. Jeho autorkou je Renate Weberová, rumunská právnička, lidskoprávní aktivistka a zároveň členka Evropského parlamentu. Řadí se do frakce Evropské lidové strany, kde zastává postoje Křesťanských demokratů.⁵²

Charta EU začala vznikat již v roce 2011, Evropským parlamentem však byla přijata s četnými dodatky až o dva roky později. Jednotlivé mezníky budou popsány v následující podkapitole.

3.1 Projednávání Charty EU

Jakožto iniciativa byl dokument nejdříve přijat ve Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci, jehož členem Renate Weberová je. Tento Výbor následně dokument předložil Evropskému parlamentu, který jej o dva měsíce později projednal a schválil většinou 539 hlasů. 70 poslanců hlasovalo proti, zatímco 78 se jich hlasování zdrželo.⁵³ Přesná data cesty Charty EU ke svému schválení jsou uvedena v tabulce.

Tabulka č. 1 Schvalovací proces Charty EU

SCHVALOVACÍ PROCES CHARTY EU	
13/10/2011	Doporučení výboru oznámeno v Parlamentu

⁵² Renate Weber. *European Parliament: MPs* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/meps/en/39713/RENATE_WEBER_home.html.

⁵³ 2011/2246(INI) - 21/05/2013 Text adopted by Parliament, single reading. 2013. *Evropský parlament* [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/oel/popups/summary.do?id=1268309&t=e&l=en>.

21/02/2013	Hlasování ve výboru
25/03/2013	Zpráva výboru předložena k plenárnímu zasedání
20/05/2013	Debata v Parlamentu
21/05/2013	Rozhodnutí Parlamentu
21/05/2013	Výsledky hlasování v Parlamentu
21/05/2013	Konec procedury v Parlamentu

Zdroj: Evropský parlament⁵⁴

Důvodů k zformování této rezoluce bylo hned několik. Evropský parlament již delší dobu sledoval (mnohdy napjatou) situaci v členských státech a reagoval také na podněty a iniciativy ze strany občanů.

Tyto důvody shrnuje i kniha Chápání evropských politik (Understanding European Policies): „V několika posledních dekádách média prošla základní restrukturalizací stejně jako nástroje a politiky, které zasahovaly do jejich regulace. Rychlé technologické změny, intenzifikace regulačního procesu ve státech a změny v zásadních myšlenkách vztahujících se k regulaci a přirozenosti a roli médií ve společnosti, to vše přispělo k této restrukturalizaci.“⁵⁵

Také autorka Charty EU Renate Weber si všímá proměny prostředí, v němž v dnešní době novináři působí, a ve své řeči adresované europoslancům v den hlasování a schválení Charty EU také zmiňuje tento důležitý aspekt. „Je velmi znepokojivé, že novináři jsou stále více a více obětí tlaku, obtěžování a dokonce i násilí, a proto vyzýváme všechny členské státy, aby zajistily, že novináři mohou reportovat volně a bezpečně.“⁵⁶

Aspekty vzniku Charty EU jsou popsány v celkem 30 bodech. Tyto body jsou následovány 44 výzvami ke zlepšení současné situace, obsahují také návody, jak toho dosáhnout. Tyto výzvy jsou adresovány členským státům, Evropské komisi a Radě Evropské unie. Charta EU se je takto snaží přimět k respektování a ochraně svobody slova. Podrobněji se budu vybraným bodům věnovat ve čtvrté kapitole.

⁵⁴ Procedure file. *European Parliament* [online]. 2013 [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2011/2246%28INI%29>

⁵⁵ PSYCHOGIOPOULOU, Evangelia. *Understanding media policies: a European perspective*. New York: Palgrave Macmillan, 2012, s. 1. ISBN 9780230348127.

⁵⁶ Weber Report: "We have to make sure journalists can do their job. That is the very bottom line of this report". *Renate Weber* [online]. 2013 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: http://www.renateweber.eu/en/detalii_media/506.

3.2 Úloha Charty EU

Charta EU má spíše apelativní funkci. Tak například žádá, aby byla zaručena svoboda informací, a přeje si také „*harmonizaci národních regulátorů a zajištění jejich nezávislosti a nestrannosti*“⁵⁷.

Ve většině případů odkazuje k pluralitě sdělovacích prostředků. Upozorňuje na ni ve svém třetím bodě: „*Pluralita sdělovacích prostředků a novinářská nezávislost jsou pilířem svobody sdělovacích prostředků, pokud jde o zajištění toho, aby byly sdělovací prostředky rozrůzněny, byl zaručen přístup různých sociálních a politických subjektů a názorů (včetně nevládních organizací, občanských sdružení, menšin atd.) a byla poskytnuta široká škála pohledů na věc.*“⁵⁸

Také mnoho mediálních teoretiků připouští, že důležitost mediální plurality je naprosto klíčová. Jak totiž vysvětluje Příručka mediální politiky nakladatelství Palgrave (Palgrave handbook of European media policy), „*pluralitní soutěživý mediální systém je prerekvizitou pro mediální rozmanitost*“⁵⁹. Odkazuje také „*k tradičnímu politickému pojetí, které je v protikladu k jakémukoliv autoritativnímu režimu*“⁶⁰. Málodko se však už shodne na tom, jak této plurality dosáhnout.⁶¹

Ačkoliv Evropský parlament nemá reálně mnoho pravomocí v otázce zajištění plurality sdělovacích prostředků, je to právě on, kdo byl doposud v tomto směru více aktivní a vznik Charty EU to jen potvrzuje.

3.3 Definice role Evropské unie ve vztahu k médiím v Chartě EU

Ačkoliv jsme si již dříve definovali mediální politiku Evropské unie, její pravomoci a úlohu, také Charta EU má v této záležitosti co říci. Roli Evropské unie

⁵⁷ Den svobody médií: pluralitu a svobodu médií je nutné podporovat a chránit, ve světě i v EU. *Evropský parlament/Zpravodajství* [online]. 2013 [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/content/20130426STO07649/html/Den-svobody-m%C3%A9di%C3%AD-pluralitu-a-svobodu-m%C3%A9di%C3%AD-je-nutn%C3%A9-podporovat-a-chr%C3%AAnit>.

⁵⁸ Blíže v příloze číslo 1.

⁵⁹ Pluralism, Media Mergers and European Merger Control. IOSIFIDIS, Petros. *Palgrave handbook of European media policy*. Palgrave Macmillan, 2014, s. 463. ISBN 9781137032171.

⁶⁰ MCQUAIL, Denis a Karen SIUNE. *Media policy: convergence, concentration, and commerce*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 1998, s. 42. ISBN 0761959408.

⁶¹ Democracy, Pluralism, and the Media. KELLER, Perry. *European and international media law: liberal democracy, trade, and the new media*. New York, NY: Oxford University Press, 2011, s. 405. ISBN 9780198268550.

definuje tak, že „(...) EU disponuje pravomocemi v oblasti sdělovacích prostředků, pokud jde o vnitřní trh, audiovizuální politiku, hospodářskou soutěž, včetně státní podpory, telekomunikace a základní práva“⁶².

Charta EU se rovněž domnívá, že je v kompetenci Evropské unie učinit „legislativní opatření pro zajištění, ochranu a prosazování svobody projevu a informací, svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků“⁶³.

3.4 Požadavky Evropského parlamentu

Jak již bylo uvedeno výše, Charta EU obsahuje celkem 44 výzev. V nich Parlament výslovně žádá, aby na základě doporučení obsažených v Chartě EU byly stanoveny „základní minimální standardy s cílem zajistit, zaručit a prosazovat svobodu informací a odpovídající úroveň plurality sdělovacích prostředků a nezávislé řízení sdělovacích prostředků.“⁶⁴

Komise, Rada EU a členské státy by v tomto směru měly podle Evropského parlamentu přijmout vhodná opatření.

Charta EU dále také vyzývá Komisi:

- k provedení přezkoumání a změně směrnice o audiovizuálních mediálních službách (ta by měla mít širší působnost a to například v dodržování, podpoře a ochraně základních práv na svobodu projevu a na informace, stejně jako svobod sdělovacích prostředků a jejich plurality),
- k zajištění uplatňování Listiny základních práv, Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a dalších legislativních dokumentů v mediální oblasti,
- k jednoznačnému vymezení pravomocí regulačních orgánů (s důrazem na oblast regulace a monitorování),
- k prověření udělování vysílacích licencí (s tím souvisí otázka, zda je udělují členské státy na základě transparentních a objektivních kritérií).⁶⁵

⁶² Viz Charta EU v příloze.

⁶³ Viz bod 33.

⁶⁴ Viz Charta EU v příloze.

⁶⁵ Výzvy jsou v plném znění uvedeny v Chartě EU (viz příloha číslo 1).

Obrací se i na vnitrostátní regulační orgány, které žádá, „aby na úrovni EU spolupracovaly a koordinovaly svou činnost v záležitostech týkajících se sdělovacích prostředků, například vytvořením asociace evropských regulačních subjektů v oblasti audiovizuálních mediálních služeb“⁶⁶.

Některé body Charty EU se pak týkají konkrétních situací v členských státech. O jaké státy jde, bude upřesněno dále.

4 Vybrané aspekty vzniku „Charty EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“

Okolností, kvůli nimž Charta EU vznikla, je celá řada. V uplynulých letech nastalo v členských státech množství znepokojivých situací, a to i v České republice.

V následující kapitole bude rozebrán aspekt ekonomický, tedy finanční krize a nástup nových médií, který přispěl k pádu v tržbách všech tištěných periodik a tím tedy mnohdy složitou finanční situaci vydavatelských domů. Dalším významným faktorem byla velká regulace médií a s tím spojené ohrožení plurality. Poslední aspekt, na který bude tato kapitola zaměřena, je koncentrace mediálního vlastnictví.

Jednotlivé aspekty budou formou případové studie aplikovány na případy v konkrétních státech. Pro tyto účely bude vždy nejdříve definován mediální systém dané země s důrazem na to mediální odvětví, jehož se případová studie bude týkat.

Pomocí případové studie bude charakterizován problém, jemuž jednotlivé státy čelí. Pro komplexní pochopení situace budou zahrnuta i hodnocení neziskových organizací Freedom house a Reportéři bez hranic, kteří každý rok zveřejňují žebříčky, v nichž seřazují státy podle míry svobody médií.

Freedom House sestavuje žebříčky na základě hodnocení právního prostředí dané země, politických tlaků, které mohou mít vliv na reportování, a ekonomických faktorů. Ty mohou ovlivňovat přístup k informacím.⁶⁷ Hodnoceno je 197 států, které jsou řazeny do kategorií států se svobodnými, částečně svobodnými a nesvobodnými médii.

⁶⁶ Viz bod 37 Charty EU.

⁶⁷ Freedom of the Press. *Freedom House* [online]. [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: https://freedomhouse.org/report-types/freedom-press#.Vbku_fkyUUM.

Reportéři bez hranic analyzují míru plurality médií, jejich nezávislost, prostředí, v němž působí, mediální legislativu dané země, transparentnost, infrastrukturu a útoky, jimž musí média čelit, a to v celkem 180 zemích.⁶⁸

Obě organizace takto činí od roku 2002, pro sjednocení výzkumu je to tedy pro tuto práci počáteční datum. Data jsou analyzována až do roku 2012, tedy do doby, než byla Charta EU v konečném znění přijata. V případě organizace Freedom House však chybí data z roku 2003. Organizace pouze uvádí, v jaké kategorii se státy nachází.

4.1 Ekonomický aspekt

V roce 2008 došlo k pádu americké banky Lehman Brothers a následnému vypuknutí finanční krize. Ta se podepsala v podstatě na všech aspektech života, Evropskou unii však zasáhla snad s největší intenzitou a odstartovala v ní dluhovou krizi, kdy státy jako Řecko, Irsko, později i Španělsko přestaly být schopné splácet své dluhy. Ve velké míře se finanční krize projevila i na míře nezaměstnanosti v členských zemích. Ta od roku 2011 postupně rostla, v roce 2012 již dosahovala 10,7 procent⁶⁹.

Firmy ve snaze šetřit začaly propouštět své zaměstnance. Tento postup se nevyhnul ani mediálním domům. Působení v mediálním světě je totiž pro majitele podnikání jako jakékoliv jiné. Ostatně tak to vidí i Daniel C. Hallin a Paolo Mancini: *“Média jsou z velké míry politickými institucemi, ale jsou také (čím dál častěji) podnikáním a jsou formována ekonomickými faktory,”*⁷⁰ uvádí ve své knize *Systémy médií v postmoderním světě*. Evropská média navíc *„představují důležitou složku evropské ekonomiky”*⁷¹.

Charta EU se o tomto aspektu zmiňuje v několika bodech. Jeden z nich dává hospodářské krizi za vinu *„(...) obavy, pokud jde o problémy a tlak, kterým sdělovací prostředky – především veřejnoprávní vysílací subjekty – čelí, pokud jde o vydavatelskou nezávislost, nábor zaměstnanců, nejisté podmínky zaměstnání, autocenzuru, pluralitu, neutralitu a kvalitu informací, dostupnost a finanční prostředky,*

⁶⁸ 2015 World Press Freedom Index: How we compiled the index. 2015. *Reporters without borders* [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://fr.rsfs.org/IMG/pdf/methodology-en.pdf>.

⁶⁹ *The European Union as a Community of values: safeguarding fundamental rights in times of crisis*. Lucemburk: European Union Agency for Fundamental Rights, 2013, s. 11. ISBN 978-92-9239-233-8.

⁷⁰ HALLIN, Daniel C a PAOLO MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Vyd. 1. Překlad Hana Loupová. Praha: Portál, 2008, s. 76. Sociální vědy. ISBN 978-807-3673-772.

⁷¹ TRAPPEL, Josef a DENIS MCQUAIL. *Media in Europe today*. Chicago: Intellect, 2011, s. 169. ISBN 9781841504032.

a které jsou důsledkem neoprávněných politických a finančních zásahů i ekonomické krize“⁷².

O krizi se explicitně vyjadřuje v dalším bodě: „Hospodářská krize, která zhoršila problémy mediálních titulů tím, že se prohloubila nejistota novinářské práce a že prostředí sdělovacích prostředků je náchylnější k hospodářským a politickým tlakům.“⁷³

„(...) Existují obavy v souvislosti s vysokou mírou nezaměstnanosti novinářů v Evropě a vysokým podílem novinářů, kteří pracují na volné noze, tj. v podmínkách omezené pracovní stability a podpory a v atmosféře velké nejistoty,“⁷⁴ připouští také Charta EU.

Tento tlak a nejistotu můžeme vidět i v českých médiích. V redakcích dochází ke snahám omezit výdaje, mnohé z nich se proto (i jen částečně) spojily.

To, že jsou novináři pod tlakem ekonomických změn, potvrzuje i Brian McNair, přední mediální expert. „Produkce žurnalistických výstupů je do značné míry předmětem obchodu v odvětví vlastněném a řízeném soukromými osobami a konglomeráty. Novináři jsou vystaveni působení přímé ekonomické síly stejným způsobem jako ostatní zaměstnanci kapitalistických podniků,“⁷⁵ píše v knize Sociologie žurnalistiky.

Za finanční problémy některých titulů však nemůže jen finanční krize, ale také nástup nových médií. Těmi budeme pro účely této práce rozumět hlavně online média, tedy zejména zpravodajské weby. Ty v první řadě způsobily, že se změnil charakter novinářské práce. Nová média také poskytla prostor každému, kdo „chce psát nebo jinak vyjádřit svůj názor, kritizovat, publikovat zprávy, nebo vyšetřování, komentáře a analýzy“.⁷⁶

Mimo to média získala nové zdroje, a to nejen internetové encyklopedie, databáze a ostatní zpravodajské servery, ale i sociální sítě. V neposlední řadě také způsobila odliv čtenářů tradičních, tištěných médií. Také inzertní obsah se začal přesouvat na internet.

⁷² Viz bod T. Charty EU v příloze.

⁷³ Viz bod AC. Charty EU.

⁷⁴ Viz bod U. Charty EU v příloze.

⁷⁵ MCNAIR, Brian. *Sociologie žurnalistiky*. Vyd. 1. Překlad Hana Loupová. Portál, 2004, s. 103. Sociální vědy. ISBN 80-717-8840-6.

⁷⁶ SIAPER, Eugenia. *Understanding new media*. 1st ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2011, s. 130. ISBN 9781848607798.

Karol Jakubowicz poukazuje na nedávný vývoj a v této souvislosti zmiňuje dva trendy: těmi je tzv. internetizace médií, tedy „*využívání internetu jako doplňkového kanálu při šíření obsahu*“⁷⁷ či vytváření obsahu speciálně pro něj, a mediatizace internetu. Mediatizaci internetu pak chápe jako vzrůstající tendenci tradičních médií využívat internet jako „*distribuční platformu mediálních obsahů*“⁷⁸.

Vzhledem k tomu, že se všechny tyto změny začaly dít právě v období po vypuknutí finanční krize, šlo jen o další spouštěč v ekonomických potížích mediálních organizací, s tím spojeného propouštění, najímání novinářů na volné noze a podobně.

Finanční krize se tak podepsala na médiích v celé Evropě. Deníky a tištěné tituly, které do té doby vydělávaly, začaly končit ve ztrátě. Společně s nástupem digitálních médií se začal snižovat jejich tržní potenciál. Podle Columbia Journalism review se počet prodaných výtisků evropských médií snížil od roku 2008, tedy od nástupu finanční krize, o 5,5 %.⁷⁹

Charta EU pak také připouští vinu online médií na finančních problémech některých mediálních titulů. Doslovně uvádí, že „*technologické změny, které přinesl internet, osobní výpočetní technika a nejnověji pak mobilní výpočetní technika, výrazně změnila informační infrastrukturu takovým způsobem, který měl vliv na obchodní model tradičních sdělovacích prostředků, zejména pokud jde o jejich závislost na reklamě, a tím ohrozily existenci některých mediálních titulů*“⁸⁰. Takto ohroženy byly v posledních letech například noviny v Německu.

4.1.1 Německo

Jak ekonomické problémy ovlivnily tištěná média, lze dokázat na příkladu dvou německých periodik: Frankfurter Rundschau a Financial Times Deutschland. Budoucnost obou deníků se v roce 2012 ocitla ve velké nejistotě.

4.1.1.1 Charakteristika německého mediálního systému

Pro účely této podkapitoly je nejdůležitější německý tisk. Ten má dle knihy Média v Evropě (Media in Europe) čtyři charakteristiky. Těmi je velké množství titulů, malý počet celostátních periodik, na druhé straně ale silné lokální a regionální tituly a

⁷⁷ JAKUBOWICZ, Karol. *Nová ekologie médií: konvergence a mediamorfóza*. 1. vyd. Zlín: Verbum, 2013, 334 s. ISBN 978-80-87500-38-5.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ LANGLEY, Alison. Europe's newspapers are dying too. *Columbia Journalism Review* [online]. 2012 [cit. 2015-02-27]. Dostupné z:

http://www.cjr.org/behind_the_news/european_newspapers_in_dire_st.php?page=all.

⁸⁰ Viz Charta EU v příloze.

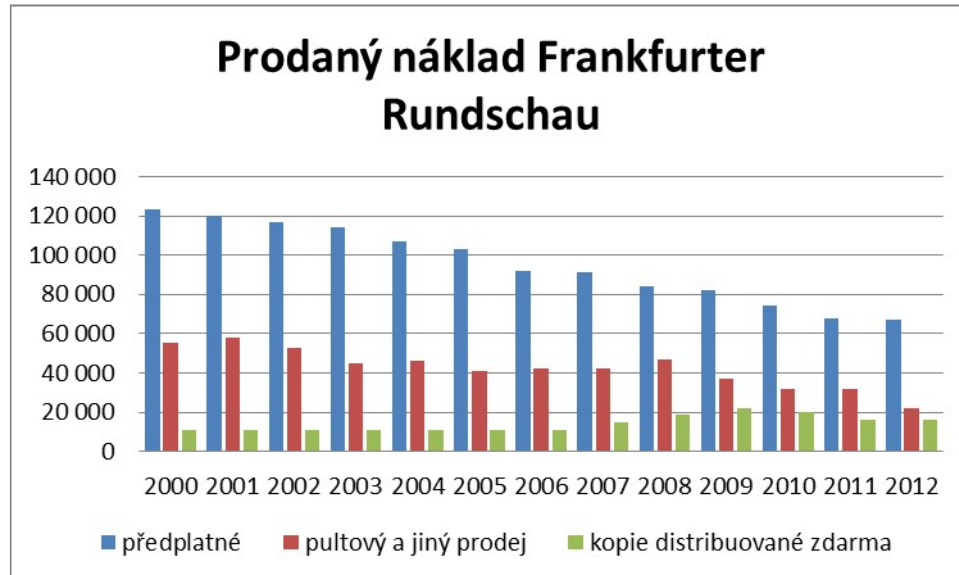
spousta časopisů. V roce 2013 zde bylo konkrétně téměř 350 deníků a více než 20 týdeníků.⁸¹ Stát tisk sice nedotuje, ale podporuje ho formou snížených daňových sazeb a nižšími cenami pro distribuci tiskovin.⁸² Většina hlavních titulů má také svou online verzi, z nichž nejúspěšnější je Spiegel-online⁸³.

Ačkoliv pak mediální zákony vznikají na úrovni regionů, svoboda médií je garantována ústavou.

4.1.1.2 Případová studie

V první řadě se budeme věnovat situaci deníku Frankfurter Rundschau. Levicové periodikum, které se dříve řadilo mezi 10 největších deníků ve Spolkové republice Německo, začalo vycházet již v roce 1945⁸⁴. Ačkoliv ještě na počátku nového tisíciletí vypadala čísla optimisticky, v roce 2011 začala prodejnost padat pod 100 tisíc prodaných nákladů (viz tabulka). Pro ilustraci, jen od začátku finanční krize se tato čísla propadla o rovnou třetinu. Zatímco v roce 2008 se prodalo 131 tisíc kopií, v roce 2012 to bylo už jen 89 tisíc.

Graf č. 1: Prodaný náklad Frankfurter Rundschau v letech 2000-2012

⁸¹ Data pochází ze zprávy o svobodě médií z roku 2013, kterou vydala organizace Freedom House. Celá zpráva je dostupná na této adrese:

<https://freedomhouse.org/sites/default/files/FOTP%202013%20Full%20Report.pdf>

⁸² Media landscapes: Germany. *European Journalism Centre* [online]. 2010 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: http://ejc.net/media_landscapes/germany.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ The World from Berlin: German Newspaper Bankruptcy a Sign of the Times. *Spiegel Online International* [online]. 2012 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/international/german-daily-frankfurter-rundschau-announces-bankruptcy-a-867206.html>.

Zdroj: www.ivw.eu⁸⁵⁸⁶

67 let od svého vzniku tak musely noviny vyhlásit bankrot. Dle některých zdrojů čelil ten rok Frankfurter Rundschau (FR) ztrátě až 16 milionů eur.⁸⁷ Poté, co deník skončil v insolvenci, odkoupil majoritní podíl Frankfurter Societät a došlo k akvizici FR s Frankfurter Allgemeine Zeitung. To se neobešlo bez propouštění, po němž zůstalo jen 28 redaktorů. Skončilo přitom celkem 487 zaměstnanců⁸⁸.

Tištěnou verzi se tímto krokem podařilo zachránit, ale mělo to své důsledky, dle dostupných údajů k červenci 2013 pro noviny pracovali převážně novináři na volné noze. Náklad v tomto období činil 75 tisíc kusů⁸⁹.

Dalším příkladem je Financial Times Deutschland, periodikum, jehož první výtisk se datuje k 21. únoru 2000⁹⁰. Vznik německé verze novin populárních Financial Times přišel v době „boomu“ ekonomických periodik. Z tohoto důvodu byl také od počátku nadsazen jeho náklad. Financial Times Deutschland však v tomto ohledu nikdy nenaplnily očekávání. Deník byl ztrátový již od svého vzniku, ekonomická krize společně s nástupem online médií (na níž noviny nestihly včas zareagovat) pak byla pro něj poslední ránou. Od roku 2008 rapidně vzrostl počet výtisků distribuovaných zdarma (většinou nabízený v letadlech). Krátce před zánikem tištěné verze byl počet těchto kopií dokonce vyšší než počet předplatitelů. V roce 2012 pak byl počet prodaných výtisků obecně nejnižší za celou dobu existence tohoto ekonomického periodika.

⁸⁵ Všechna data pochází ze čtvrtých kvartálů.

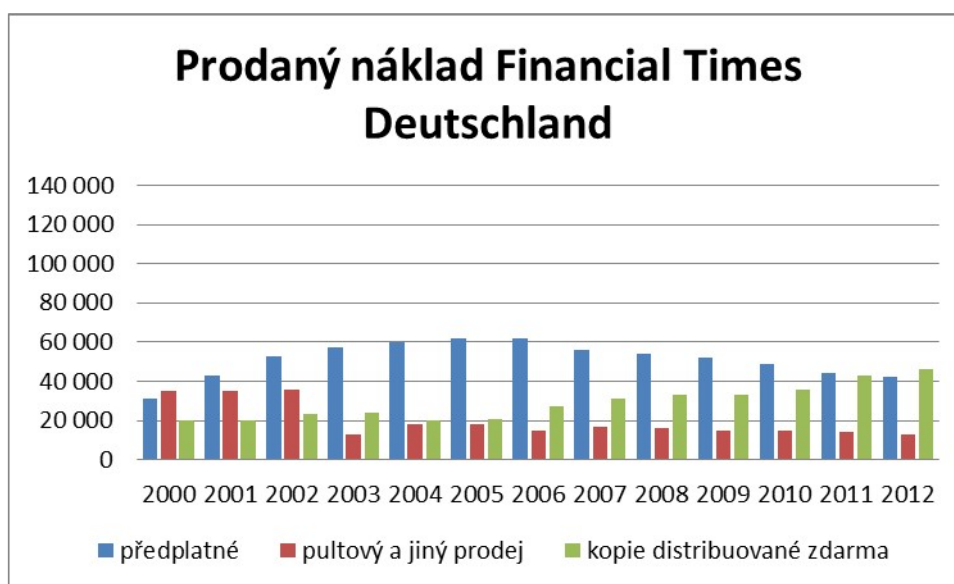
⁸⁶ Informationsgemeinschaft zur Feststellung der Verbreitung von Werbeträgern [online]. 2015. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: www.ivw.eu.

⁸⁷ Frankfurter Rundschau: Imminent end of 70-year tradition. *Edinburgh Journalism International* [online]. 2013 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://edinburghjournalisminternational.com/2013/07/09/frankfurter-rundschau-imminent-end-of-70-year-tradition/>.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Frankfurter Rundschau: Imminent end of 70-year tradition. *Edinburgh Journalism International* [online]. 2013 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://edinburghjournalisminternational.com/2013/07/09/frankfurter-rundschau-imminent-end-of-70-year-tradition/>.

Graf č. 2: Prodaný náklad Financial Times Deutschland v letech 2000-2012

Zdroj: www.ivw.eu⁹¹⁹²

Financial Times Deutschland prodělaly podle některých informací za 12 let existence až 250 milionů eur⁹³. Zánik těchto novin nakonec ovlivnil 320 zaměstnanců. Od 7. prosince, kdy noviny s titulkem „Black, finally“⁹⁴, vyšly naposledy, fungují Financial Times Deutschland pouze na internetu.

Ačkoliv „ochrana diverzity nezávislých tištěných médií je často považována za neodmyslitelný znak německé demokracie“⁹⁵, Freedom House ani Reportéři bez hranic nesoudí, že by tato situace ohrožovala diverzitu německých médií. V jejich žebříčcích si Německo vede relativně dobře, pravidelně se umísťuje na předních příčkách.

⁹⁰ FTD scheiterte nicht wegen der Zeitungskrise. *Meedia* [online]. 2012 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://meedia.de/2012/11/22/ftd-scheiterte-nicht-wegen-der-zeitungskrise/>

⁹¹ Data jsou vždy brána ze čtvrtého kvartálu, s výjimkou roku 2012, kdy jsou data čerpána ze třetího kvartálu. Vzhledem k zániku novin již data ze čtvrtého kvartálu totiž nejsou dostupná.

⁹² *Informationsgemeinschaft zur Feststellung der Verbreitung von Werbeträgern* [online]. 2015. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: www.ivw.eu.

⁹³ The End of Financial Times Deutschland: Germany Hit by Wave of Newspaper Bankruptcies. *Spiegel Online International* [online]. 2012 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/international/business/media-woes-hit-germany-as-financial-times-deutschland-goes-under-a-869001.html>.

⁹⁴ Financial Times Deutschland Folds After 12 Years of Losses. *Bloomberg Business* [online]. 2012 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.bloomberg.com/news/articles/2012-12-07/financial-times-deutschland-folds-after-12-years-of-losses-1->

⁹⁵ German Newspapers and Print Media. *Internations* [online]. 2014 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://www.internations.org/germany-expats/guide/16032-media-communication/german-newspapers-and-print-media-16006>.

Tabulka č. 2: Německo v žebříčku Reportérů bez hranic

NĚMECKO V ŽEBŘÍČKU REPORTÉRŮ BEZ HRANIC	
Rok	Umístění
2002	7.
2003	8.
2004	11.
2005	18.
2006	23.
2007	20.
2008	20.
2009	18.
2010	17.
2011-2012	16.

Zdroj: Reportéři bez hranic⁹⁶

Tabulka č. 3: Německo v žebříčku Freedom House

NĚMECKO V ŽEBŘÍČKU FREEDOM HOUSE		
Rok	Pořadí	Status médií
2002	14.	Svobodná
2003	/	Svobodná
2004	25.	Svobodná
2005	20.	Svobodná
2006	17.	Svobodná
2007	16.	Svobodná
2008	16.	Svobodná
2009	18.	Svobodná
2010	19.	Svobodná
2011	17.	Svobodná
2012	16.	Svobodná

Zdroj: Freedom House⁹⁷

⁹⁶ Details about Germany. *Reporters Without Borders* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://index.rsf.org/#!/index-details/DEU>.

⁹⁷ Freedom of the Press. *Freedom House* [online]. [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: https://freedomhouse.org/report-types/freedom-press#.Vbku_fkyUUM.

I přes tato pozitivní hodnocení je však jedna věc zřejmá, a to ta, že v Německu v důsledku finanční krize a neschopnosti některých titulů včasné zareagovat na nástup online médií zanikla některá tištěná média, čímž došlo do určité míry k omezení jejich plurality. Dokud média nenajdou způsob, jak těmto finančním tlakům čelit, tento problém může narůstat a může mít horší důsledky, než jaké měla tato situace v Německu, v zemi s vysokou úrovní svobody sdělovacích prostředků.

4.2 Regulace médií

Sdělovací prostředky mohou být regulovány, a to ať už externě či interně. Jak již bylo zmíněno v první kapitole, v Evropské unii je regulace médií záležitostí členských států, což „vede ke značným variacím ve formě a úrovni této mediální regulace“⁹⁸.

Existuje několik definic, podle nichž se regulace médií dělí. První z nich rozlišuje tři druhy regulace: technickou, politickou a ekonomickou. Technickou regulací se rozumí například omezený přístup k frekvencím. Politická regulace většinou ovlivňuje obsah- ten může být kontrolován jak z politických, tak ze sociálních důvodů. Politická regulace by také měla chránit občany před újmou. Ekonomická regulace pak znamená kontrola koncentrace vlastnictví, zajištění plurality či zisku.⁹⁹

Další teorie rozlišuje mezi dvěma způsoby regulace: strukturální regulací, která má za úkol zajistit pluralismus, a regulací obsahovou, která může například podpořit novinářskou etiku.¹⁰⁰ Obecně však regulaci více podléhá vysílání než tisk.

Na regulaci se pak může podílet několik úřadů či orgánů. Chris Frost například rozlišuje mezi těmito regulačními systémy: individuální regulací, samoregulačními úřady, statutárními orgány, zákony a regulačními radami. Individuální regulace dle něj může znamenat regulaci jedince či regulaci v rámci vydavatelského domu. Samoregulačním úřadem myslí ten úřad, který vznikne v rámci odvětví, aby chránil a dohlížel na normy tohoto odvětví. Statutární orgán pak podléhá vládě, její legislativě. Členové vlády mají vliv na složení úřadu. Dalším způsobem regulace je zákon, či soubor zákonů. Jak však Frost zdůrazňuje, vláda většinou raději volí statutární orgán

⁹⁸ HARRIS, Mike. The EU's commitments to free expression: media freedom. *Index* [online]. 2014 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.indexoncensorship.org/2014/01/eus-commitments-media-freedom/>.

⁹⁹ FROST, Chris. *Journalism ethics and regulation*. 3rd ed. New York: Pearson, 2010, s. 208. ISBN 9781408244685.

¹⁰⁰ FRANKLIN, Bob. *Key concepts in journalism studies*. Thousand Oaks: SAGE Publications, 2005, s. 231. ISBN 0761944826.

než „škálu zákonů vymáhajících etiku“¹⁰¹. Regulační rady pak mají za úkol dohlížet nad novinářskými kodexy. Tato forma regulace je také pro vlastníky médií a jejich editory nejvíce přijatelná.

Jak vyplývá z těchto dělení a definic, regulace je v mnoha případech vnímána pozitivně. Karol Jakubowicz jako příklad pozitivní regulace uvádí například Směrnici o audiovizuálních mediálních službách. Ta totiž členským státům nařizuje podporu evropských děl. Regulaci v rámci internetu pak chápe jako „ochranu uživatelů před škodou“¹⁰². Přitom však platí, že přísná regulace může ohrožovat pluralismus.

Důkazem jsou zákony a regulační orgány, které vznikly v uplynulých letech v některých členských státech. Některé z nich totiž regulují svobodné působení médií do té míry, že vznikají obavy, že takto ohrožují pluralismus.

Tvůrci Charty EU tento aspekt do dokumentu zařadili zčásti na základě podnětů od občanů členských zemí, kteří dle slov Charty vyjádřili svá znepokojení pomocí průzkumů veřejného mínění a různých iniciativ.

Jednou z takových iniciativ je Evropská iniciativa pro pluralitu sdělovacích prostředků, která byla zaregistrována nejprve v říjnu roku 2012, tedy před přijetím Charty EU, a po neúspěchu se sběrem podpisů byla v červnu roku 2013 zaregistrována znovu. Sběr hlasů trval do srpna 2014, ani tehdy se však autorům nepodařilo získat jeden milion podpisů, aby iniciativu převzal Evropský parlament a začal se jí zabývat. Přesto je tato iniciativa zmíněna i v Chartě EU. Autory obou koncepcí jsou Ségolène Pruvot a Cayetana de Zulueta, kteří v tomto dokumentu požadují „ochranu plurality sdělovacích prostředků prostřednictvím částečné harmonizace vnitrostátních pravidel týkajících se vlastnictví médií a transparentnosti, střetu zájmů s politickou funkcí a nezávislosti sdělovacích prostředků a dozorčích orgánů“¹⁰³. Právě nezávislost dozorčích orgánů se ukázala být jedním z hlavních problémů v Maďarsku.

4.2.1 Maďarsko

Antiliberální opatření vedoucí k větší regulaci médií začala maďarská vláda přijímat po příchodu strany Fidesz Viktora Orbána, která v srpnu roku 2010 vyhrála

¹⁰¹ FROST, Chris. *Journalism ethics and regulation*. 3rd ed. New York: Pearson, 2010, s. 216. ISBN 9781408244685.

¹⁰² JAKUBOWICZ, Karol. *Nová ekologie médií: konvergence a mediamorfóza*. 1. vyd. Zlín: Verbum, 2013, s. 177. ISBN 978-80-87500-38-5.

volby a dvoutřetinovou většinou obsadila parlament.¹⁰⁴ Tato většina jí stačila, aby mohla změnit ústavu, která začala platit 1. 1. 2012. Tato změna proběhla výhradně z iniciativy vládnoucí koalice, neměla oporu v referendu ani podporu žádné z opozičních stran. Záhy se také dostala na řadu média a spolu s nimi dva zákony, které významně ovlivnily svobodné působení maďarských sdělovacích médií.

4.2.1.1 Charakteristika maďarského mediálního systému

Maďarský trh je spíše malý a média tak nejsou natolik diverzifikovaná. Mezi zpravodajskými agenturami jasně dominuje státní Magyar Távirati Iroda. Tato agentura podléhá vlivu maďarského parlamentu, neboť je řízena správní radou, která je sestavena z delegátů politických stran, které mají zastoupení právě v parlamentu.¹⁰⁵

V zemi působí celkem 24 novinových (celostátních a regionálních) titulů¹⁰⁶, převažují zde zahraniční soukromí vlastníci. Pro rozhlasové a televizní vysílání je typická velká konkurence, kromě tří veřejnoprávních médií zde působí dvě komerční stanice. Funguje zde duální systém televizního vysílání, kde vedle sebe existují soukromé a veřejnoprávní stanice. Momentálně zde působí také tři terestriální kanály, MTV, TV2 a RTL Klub.¹⁰⁷

Na audiovizuální média v Maďarsku dohlíží Národní rada pro rádio a televizi, která také spadá pod kontrolu parlamentu. Orgán, jehož členové jsou vybíráni z kandidátů parlamentních stran, má na starosti kromě kontroly také udělování frekvencí. Od roku 2011 pak média zásadně ovlivňuje také Národní mediální a komunikační úřad.

Svoboda sdělovacích prostředků je definována jak v maďarské ústavě, tak i v Tiskovém zákonu z roku 1986 a Mediálním zákonu z roku 1996.¹⁰⁸

4.2.1.2 Případová studie

Maďarsko bylo předmětem kritiky nezávislých pozorovatelů a Evropské unie již delší dobu. V roce 2010 na sebe ale upozornilo dvěma novými zákony o médiích. První

¹⁰³ European Initiative for Media Pluralism. *Evropská občanská iniciativa* [online]. 2013 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/finalised/details/2013/000007>.

¹⁰⁴ Tuto většinu ovšem v únoru roku 2015 ztratila.

¹⁰⁵ BEKE, Dániel. Media landscapes: Hungary. *European Journalism Centre* [online]. 2014 [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: http://ejc.net/media_landscapes/hungary.

¹⁰⁶ BEKE, Dániel. Media landscapes: Hungary. *European Journalism Centre* [online]. 2014 [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: http://ejc.net/media_landscapes/hungary.

¹⁰⁷ BEKE, Dániel. Media landscapes: Hungary. *European Journalism Centre* [online]. 2014 [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: http://ejc.net/media_landscapes/hungary.

¹⁰⁸ Tamtéž..

z nich, zákon CIV ze dne 9. listopadu 2010 o svobodě tisku a základních pravidlech mediálního obsahu, ustanovil nový regulační orgán: Národní mediální a komunikační úřad (dále jen NMKÚ).¹⁰⁹ O necelý měsíc později pak byl schválen zákon CLXXXV ze dne 31. prosince 2010 o mediálních službách a hromadných sdělovacích prostředcích, který stanovil pravidla jmenování členů Mediální rady, orgánu NMKÚ.¹¹⁰ Oba zákony vstoupily v platnost 1. ledna 2011 a přinesly spoustu kontroverzních úprav.¹¹¹

Tak například, díky nim mohl nově vzniklý NMKÚ novinářům nařizovat, aby prozradili identitu svých zdrojů. Vládnoucí strana Fidesz posléze nominovala do Mediální rady své čtyři kandidáty, jejichž funkční období je delší než funkční období volených zástupců Fidesz v Parlamentu. Jedná se o devítiletý mandát, zatímco volby do parlamentu se konají každé čtyři roky. Fidesz si navíc pojistil jejich neodvolatelnost, a to když do zákona o zřízení Mediální rady zanesl formuli, díky níž mandát zaniká jen volbou nových členů Mediální rady. Kritice neunikla ani předsedkyně Mediální rady a zároveň předsedkyně Národního mediálního a komunikačního úřadu Annamária Szalaiová, dlouholetá příznivkyně Viktora Orbána a zároveň bývalá členka strany Fidesz, jejíž mandát je také devítiletý a zaniká jen v případě zvolení jiného kandidáta dvou třetinovou parlamentní většinou. Navíc jde o mandát tak silný, že jí dovoluje zasahovat do většiny mediálních sfér.¹¹²

To, co často bývalo zákonu vytýkáno, jsou také pokuty (téměř likvidační výše) pro všechny typy médií, pokud by mediální zákon nějakým způsobem porušily. Porušením zákona bylo míněno například i nevyvážené zpravodajství nebo publikování obsahu, který narušuje veřejnou morálku.¹¹³

¹⁰⁹ Pracovní dokument 3: o stavu dodržování základních práv: normy a postupy v Maďarsku. *Evropský parlament* [online]. 2013 [cit. 2015-04-11]. Dostupné také z:

http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/libe/dt/919/919892/919892cs.pdf.

¹¹⁰ Pracovní dokument 3: o stavu dodržování základních práv: normy a postupy v Maďarsku. *Evropský parlament* [online]. 2013 [cit. 2015-04-11]. Dostupné také z:

http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/libe/dt/919/919892/919892cs.pdf.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² Joint position paper to the High Level Group on Media Freedom and Pluralism created by the European Commission on the Hungarian Media Law and its Application. *Társaság a Szabadságjogokért* [online]. 2012 [cit. 2015-02-03]. Dostupné z:

http://tasz.hu/files/tasz/imce/2011/jointpospaperhes_hclu_ekpp_smm_jan_19.pdf.

¹¹³ Hungary. *Committee to protect journalists* [online]. 2012 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <https://cpj.org/2012/02/attacks-on-the-press-in-2011-hungary.php>.

Evropská komise začala záhy s Maďarskem o nově přijatých normách diskutovat. Pochybnosti o demokratickém charakteru nového mediálního zákona přišly navíc zrovna v době, kdy se Maďarsko ujalo předsednictví Evropské unie.

Evropský parlament pak v návaznosti na dřívější snahy Komise vydal 10. března 2011 rezoluci s názvem *Mediální zákon v Maďarsku*¹¹⁴, v níž „sdílí vážné výhrady OBSE ohledně politicky homogenního složení mediálního úřadu a rady pro rozhlasové a televizní vysílání, časového rámce, všudypřítomné a centralizované vládní, soudní a politické kontroly nad všemi sdělovacími prostředky“¹¹⁵ a požaduje, aby Maďarsko „obnovilo nezávislost řízení sdělovacích prostředků a zastavilo státní zásah do svobody projevu“¹¹⁶. Volá také po vyváženém zpravodajství a poukazuje na udělování „nepřiměřených a extrémních sankcí ukládaných na základě diskutabilních a nejasných důvodů, neexistující možnost automatického pozastavení sankcí mediálního úřadu v případě, že proti nim bylo podáno odvolání k soudu“¹¹⁷. Stejně tak apeluje i na Evropskou komisi, aby situaci v Maďarsku monitorovala a postarala se o shodu maďarského mediálního práva s Listinou základních práv Evropské unie.

Po maďarské vládě pak požaduje revizi mediálního práva s ohledem na kritiku ze strany Evropského parlamentu, Komise, OBSE a Rady Evropy.

Již v březnu roku 2011 tak maďarská vláda doplnila zákon o výhrady Evropské komise, díky nimž byli například zproštěni kontroverzních pokut zahraniční novináři a média. Ústavní soud, který se zákonem také zabýval, označil rovněž některé části za protiústavní.

Zrušil proto například povinnost novinářů prozrazovat své zdroje, což vláda o rok později zanesla i do mediálního zákona- pravomoc vyžadovat totožnost zdroje bude moci pouze soud, a to jen v ojedinělých případech vážného porušení zákona, kdy

¹¹⁴ Viz 2. kapitola.

¹¹⁵ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. března 2011 o mediálním zákonu v Maďarsku. 2011. *Evropský parlament* [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0094+0+DOC+XML+V0//CS>.

¹¹⁶ Media law in Hungary: European Parliament resolution of 10 March 2011 on media law in Hungary. *Evropský parlament* [online]. 2011 [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/definitif/2011/03-10/0094/P7_TA%282011%290094_2_EN.pdf.

¹¹⁷ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. března 2011 o mediálním zákonu v Maďarsku. 2011. *Evropský parlament* [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0094+0+DOC+XML+V0//CS>.

nebude mít soud možnost získat informace jinak. Tuto pravomoc měl před změnou Národní mediální a komunikační úřad.

Přesto v únoru roku 2012 vzniklo nové usnesení Evropského parlamentu, tentokrát s názvem Nedávný politický vývoj v Maďarsku, v němž byla problematika svobody sdělovacích prostředků také, i když jen okrajově, zmíněna.

V květnu roku 2012 pak maďarská vláda zrušila další sporný bod mediálního zákona: tištěná média přestala podléhat NMKÚ, audiovizuální média však instituce kontroluje nadále.

V souvislosti s proměnou normativního prostředí maďarských médií také vznikla 17. ledna 2012 iniciativa nazvaná „Společný postoj skupiny na vysoké úrovni pro svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků o maďarském mediálním zákonu a jeho aplikaci,“ a to ve spolupráci Maďarsko-evropské společnosti (Hungarian Europe Society), Maďarské unie občanských svobod (Hungarian Civil Liberties Union), Institutu veřejné politiky Eötvöse Károlyho (Eötvös Károly Public Policy Institute) a Mediálního monitoru standardů (the Standards Media Monitor).

V této iniciativě signatáři upozorňují na nejvíce sporná a kontroverzní místa v mediálním zákoně. Kromě již zmíněných kontroverzí směřují stížnost také na situaci Klubrádia, rozhlasové stanice mluveného slova, která po celých 12 let svého fungování nabízela zejména publicistické a zpravodajské pořady a byla jako jediná považována v Maďarsku za opoziční. Když totiž 19. prosince 2011 zrušil maďarský Ústavní soud několik protiústavních regulí v mediálním zákoně, den na to Mediální rada vzala Klubrádiu jeho frekvenci a nabídla ji jakémukoliv subjektu, který bude nabízet zejména hudbu a pro zprávy (a to primárně lokální) každou hodinu vymezi jen maximálně 5 minut, čímž Klubrádiu vzala šanci se o frekvenci znovu ucházet. Současně dala k dispozici další dvě frekvence s těmi stejnými podmínkami. Všechny tři pak získala firma s neprůhlednou majetnickou strukturou a žádnými zkušenostmi v oblasti vysílání. Tak byla dle tvůrců iniciativy ohrožena pluralita rozhlasového trhu.¹¹⁸

¹¹⁸ Joint position paper to the High Level Group on Media Freedom and Pluralism created by the European Commission on the Hungarian Media Law and its Application. *Társaság a Szabadságjogokért* [online]. 2012 [cit. 2015-02-03]. Dostupné z: http://tasz.hu/files/tasz/imce/2011/jointpospaperhes_hclu_ekpp_smm_jan_19..pdf

Iniciátoři mimo jiné upozorňují, že z mediálního zákona vypadla část o omezení tzv. křížového vlastnictví¹¹⁹. Tím by údajně mohla být ohrožena různorodost informačních zdrojů a dojít tak k monopolizaci informací.

Signatáři si navíc stěžují, že se Ústavní soud nijak nezabýval volbou do Mediální rady a dalšími spornými částmi zákona. Vyjadřují proto své obavy, že ani po zásahu Ústavního soudu se nic podstatného na charakteru zákona nezměnilo.

Proto žádají Evropskou unii, aby něco podnikla. „*Signatáři tohoto dokumentu došli k názoru, že definice některých principů regulace médií a svobody tisku na evropské úrovni, která by měla povinný vliv na členské státy, by poskytla záruku proti autoritářským vládním pokusům o kontrolu médií.*“¹²⁰

I přes zásahy Evropské komise, OBSE i samotného Ústavního soudu pochyby o demokratickém charakteru maďarského mediálního zákona dále přetrvávají. Potvrzuje to i jeden z bodů Charty EU, který říká, že existují hrozby, které „*pro svobodné a nezávislé sdělovací prostředky představují vlády států, a to i vlády členských států EU*“¹²¹. Jedním z důvodů, proč se situaci nepodařilo vyřešit, byl přístup Komise, která přijala ujištění maďarské vlády, že je ochotná zákon změnit¹²² a nepodnikla tak žádné další kroky.

Vývoj v Maďarsku reflektují žebříčky Reportérů bez hranic a Freedom house. Jak lze vyčíst níže, největší propad zažila maďarská média v roce 2011, tedy v době přijetí nového mediálního zákona.

¹¹⁹ Křížové vlastnictví je dle výkladového cambridgeského slovníku skutečnost, v níž jedna společnost vlastní nebo kontroluje dvě nebo více společností se souvisejícími zájmy, zvláště pak ve zpravodajství a rozhlasovém průmyslu. (Cross-media ownership. *Cambridge Dictionaries Online* [online]. 2015 [cit. 2015-07-27]. Dostupné z: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/business-english/cross-media-ownership>.)

¹²⁰ Joint position paper to the High Level Group on Media Freedom and Pluralism created by the European Commission on the Hungarian Media Law and its Application. *Társaság a Szabadságjogokért* [online]. 2012 [cit. 2015-02-03]. Dostupné z: http://tasz.hu/files/tasz/imce/2011/jointpospaperhes_hclu_ekpp_smm_jan_19..pdf

¹²¹ Viz bod J. Charty EU.

¹²² BATORY, Agnes. Uploading as political strategy: the European Parliament and the Hungarian media law debate. In: *East European Politics*. 2013-11-03, s. 237. ISSN 2159-9165. DOI: 10.1080/21599165.2013.838560. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/21599165.2013.838560>.

Tabulka č. 4: Maďarsko v žebříčku Reportérů bez hranic

MAĎARSKO V ŽEBŘÍČKU REPORTÉRŮ BEZ HRANIC	
Rok	Umístění
2002	24.
2003	21.
2004	28.
2005	12.
2006	10.
2007	17.
2008	23.
2009	25.
2010	23.
2011-2012	40.

Zdroj: Reportéři bez hranic¹²³

Tabulka č. 5: Maďarsko v žebříčku Freedom house

MAĎARSKO V ŽEBŘÍČKU FREEDOM HOUSE		
Rok	Pořadí	Status médií
2002	38.	Svobodná
2003	/	Svobodná
2004	45.	Svobodná
2005	44.	Svobodná
2006	41.	Svobodná
2007	39.	Svobodná
2008	35.	Svobodná
2009	33.	Svobodná
2010	40.	Svobodná
2011	65.	Svobodná
2012	78.	Částečně svobodná

Zdroj: Freedom House¹²⁴

¹²³ Details about Hungary. *Reporters Without Borders* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://index.rsf.org/#/index-details/HUN>.

¹²⁴ Freedom of the Press. *Freedom House* [online]. [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: https://freedomhouse.org/report-types/freedom-press#.Vbku_fkyUUM.

Jak můžeme vyčíst z tabulky obsahující hodnocení organizace Freedom House, ještě v roce 2009 bylo Maďarsko v kategorii států se svobodnými médii, nacházelo se na 33. místě. V roce 2010 si poněkud pohoršilo, na 40. přičce se však stále řadilo mezi státy, jejich média mají status „svobodná“. Rok 2011 pak znamenal pro Maďarsko propad na 65. místo (stejně tak se Maďarsko propadlo o několik příček i v hodnocení organizace Reportéři bez hranic), stále však, i když těsně, mělo status země se svobodnými médii. Změna přišla o rok později, od nějž jsou maďarská média evidována jako částečně svobodná. To jen potvrzuje, že změny se ve východoevropské republice dají očekávat jen stěží.

4.3 Koncentrace mediálního vlastnictví

Koncentrace mediálního vlastnictví je fenomén, jehož důležitost roste po celém světě.¹²⁵

Jiráček s Köpplovou rozlišují ve své knize Média a společnost dva druhy koncentrace vlastnictví, tedy horizontální a vertikální koncentraci. Zatímco vertikální koncentrací rozumí postupné ovládnutí všech článků výrobního procesu, horizontální koncentrace je dle jejich definice typická skupováním konkurenčních titulů. Důležitým faktorem je také křížové vlastnictví médií, což znamená, že firma či fyzická osoba vlastní zároveň například noviny a televizní stanici.¹²⁶

Mediální moc se tak může koncentrovat v rukách podnikatelů, kteří vlastní mediální koncerny (v Česku je to například Mafra, Economia, Vltava-Labe-Press). Jak si všimá Václav Štětka ve své studii Od nadnárodních společností k mediálním magnátům: Mediální vlastnictví a novinářská autonomie ve střední a východní Evropě (From Multinationals to Business Tycoons: Media Ownership and Journalistic Autonomy in Central and Eastern Europe), ve většině zemí můžeme nalézt mediální magnáty. V České republice to je například Zdeněk Bakala vlastníkem Economii (dnes

¹²⁵ Palgrave handbook of european media policy. S.l.: Palgrave Macmillan, 2014, s. 461. ISBN 9781137032171.

¹²⁶ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. 2003. Média a společnost. Vyd. 1. Praha: Portál, s. 66-67. ISBN 80-717-8697-7.

bychom sem zařadili také Andreje Babiše), v Polsku Zygmunt Solorz-Zak, a na Slovensku například Patrik Tkáč a Ivan Jakobovič.¹²⁷

Agentura Nordicom, která se zabývá výzkumem médií, v roce 2012 zveřejnila seznam 25 největších evropských mediálních koncernů. V první „pětce“ se objevují známé firmy: německý Bertelsmann, francouzský Lagardere či britská BSkyB. Pořadí bylo sestaveno podle zisků za rok 2011 a do žebříčku se dostaly i firmy, které operují na území České republiky: Ringier, v Česku nyní známý jako Czech News Center (13. pozice) nebo Sanoma (21. místo).

Tabulka č. 6: Největší evropské mediální koncerny

NEJVĚTŠÍ EVROPSKÉ MEDIÁLNÍ KONCERNY		
Pořadí	Jméno společnosti	Zisky (v mil. eur)
1.	Bertelsmann AG (Německo)	15 253
2.	Vivendi (Francie)	9 054
3.	Lagardère (Francie)	7 657
4.	BSkyB (Velká Británie)	7 603
5.	Pearson (Velká Británie)	6 756
6.	Reed Elsevier (Nizozemí/Velká Británie)	6 521
7.	ARD (Německo)	6 221
8.	BBC (Velká Británie)	5 862
9.	Mediaset (Itálie)	4 250
10.	Virgin Media (Velká Británie/USA)	3 871

Zdroj: Nordicom¹²⁸

Dle tohoto žebříku se mezi největší mediální koncerny řadí i Mediaset, mediální dům soustředěný v rukách bývalého italského premiéra Silvia Berlusconiho. Právě

¹²⁷ ŠTĚTKA, V. From Multinationals to Business Tycoons: Media Ownership and Journalistic Autonomy in Central and Eastern Europe. In: *The International Journal of Press/Politics*. 2012-09-18, s. 433-456. ISSN 1940-1612. DOI: 10.1177/1940161212452449. Dostupné z: <http://hij.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/1940161212452449>.

¹²⁸ The largest media companies in Europe by revenue 2011 (Euro millions) and their main media activities. 2011. *Medienorge* [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: http://www.medienorge.uib.no/files/Eksterne_pub/Topmediacompanies_2011_PDF.pdf.

Mediasetu a Silviu Berlusconiho bude věnována další podkapitola, předtím je ale nezbytné definovat postoj Evropské unie ke koncentraci vlastnictví.

„*Nejjednodušší způsob, jak maximalizovat naděje na obchodní úspěch v mediální produkci, je ovšem dosáhnout co největší kontroly trhu, tedy co největší koncentrace vlastnictví, popř. až snahy o vytvoření monopolu,*“¹²⁹ vysvětlují Jiráček a Köpplová, proč je koncentrace vlastnictví natolik problematický fenomén. Doposud ovšem na evropské úrovni neexistují žádná pravidla, která by striktně upravovala vlastnictví médií. Na úrovni Evropské unie je totiž téma regulace koncentrace vlastnictví médií kontroverzním tématem.¹³⁰ O této problematice si rozhodují členské státy samy, typická je pro ně spíše deregulace. Mediální koncentrace, která nemá své limity, přitom může nepříznivě ovlivnit jak nezávislost, tak i svobodu novinářů. Kromě toho také může ohrozit existenci rozdílných a nezávislých názorů, a to zejména těch politických. Z tohoto důvodu se již od poloviny 80. let snažil Evropský parlament v této otázce tlačit na Evropskou komisi.

V reakci na to vydala Evropská komise v roce 1992 takzvanou Zelenou knihu¹³¹ o pluralitě a mediální koncentraci ve vnitřním trhu. Zde navrhla tři možná řešení: kroky, které by zajistily větší transparentnost mediálního vlastnictví, určitý druh intervence (pravděpodobně v podobě směrnice), který by uvedl v soulad pravidla mediálního vlastnictví v členských státech. Poslední možností byla naopak neaktivita ze strany Evropské unie. Členské státy byly nejvíce nakloněny poslední variantě, zatímco Evropský parlament společně s Ekonomickým a sociálním výborem podporovali variantu směrnice. Na konci došla Evropská komise k závěru, že *„ochrana plurality je spíše národní záležitostí a rozhodla, že intervence do národních pravidel o vlastnictví může být ospravedlněna pouze v případě, kdy je v sázce řádné fungování vnitřního trhu, ale ne v případě zajištění plurality”*.¹³²

Jelikož má však Evropská unie kompetenci v otázce vnitřního trhu, vydala Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků.

¹²⁹ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, s. 66. ISBN 8071786977.

¹³⁰ PAPHATHANASOPOULOS, Stylianos a Ralph M. NEGRINE. *European media: structures, policies and identity*. 1. publ. Cambridge: Polity, 2011, s. 72. ISBN 9780745644752.

¹³¹ Zelené knihy mají dle výkladu serveru Euroskop „za úkol nastartovat veřejné diskuze o konkrétních tématech a záměrech Evropské komise ještě předtím, než přistoupí k jejich zpracování do podoby zákona či směrnice.“ (Zelené knihy. *Euroskop.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-07-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8913/sekce/zelene-knihy/>.)

¹³² *Palgrave handbook of European media policy*. S.l.: Palgrave Macmillan, 2014, s. 468. ISBN 9781137032171.

To Evropské komisi umožňuje kontrolovat spojování podniků (tedy i těch mediálních), což může mít za následek větší koncentraci, která pak může ohrozit soutěž v rámci společného trhu.

Charta EU na problematiku koncentrace vlastnictví médií rovněž upozorňuje. „*Soukromé sdělovací prostředky se potýkají s narůstající domácí i přeshraniční koncentrací,*“¹³³ uvádí jeden z důvodů svého vzniku a tím naráží na situaci v Itálii, jejíž mediální systém je považován za jeden z nejkonzentrovanejších v celé Evropě.¹³⁴

4.3.1 Itálie

Jak již bylo uvedeno o několik řádků výše, v Itálii je koncentrace mediálního vlastnictví spojeno se jménem Silvia Berlusconiho, kontroverzního oligarchy ovládajícího jak audiovizuální, tak tištěná média. Právě on byl předmětem kritiky jak Evropské komise a parlamentu, tak i mnohých organizací monitorujících svobodu médií.

4.3.1.1 Charakteristika italského mediálního systému

V Itálii v současné době vychází až 150 placených tištěných titulů.¹³⁵ I přes toto množství je to právě televize, která dominuje reklamnímu trhu. Právě televize je i stěžejní pro tuto případovou studii.

Italští diváci si mohou zdarma naladit až osm kanálů, přičemž tři náleží vysílateli RAI a další tři mediální skupině Mediaset. Již proto je televizní systém charakterizován jako duopol. Mediaset je původně italská firma, která spravuje také španělskou Telecinco. Řadí se mezi Top 50 mezinárodních mediálních společností, mezi nimiž jí patří 47. místo.¹³⁶ Na italském trhu má dominantní postavení, společně s veřejnoprávní firmou RAI se dělí o 90 procent italského publika. Pod společnost RAI patří také tři rozhlasové stanice, Radio Uno, Radio Due a Radoi Tre. RAI je odpovědná radě, která je složená ze 41 členů italského parlamentu.

Dalším regulačním orgánem je AgCom, v rámci regulace televizního systému je však spíše neefektivní.

¹³³ Viz bod V. Charty EU.

¹³⁴ WARD, David, Oliver Carsten FUEG a Alessandro D'ARMO. *A Mapping Study of Media Concentration and Ownership in Ten European Countries*. Commissariaat voor de Media, 2004, s. 93.

¹³⁵ GIOMI, Elisa. Media landscapes: Italy. *European Journalism Centre* [online]. 2013 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: http://ejc.net/media_landscapes/italy.

¹³⁶ Media Data Base - International Media Corporations 2015. *Media Data Base* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://www.mediadb.eu/en.html>.

Svoboda slova, stejně jako svoboda médií, je zakotvena v italské ústavě. Podle článku 21 nemůže být tisk cenzurován ani autorizován.¹³⁷

4.3.1.2 Případová studie

Současná problematická situace v Itálii má kořeny v roce 1978, kdy Silvio Berlusconi začal budovat své mediální impérium a založil Fininvest. Firmu, která nyní pod sebou sdružuje skupinu Mondadori, Mediaset, Mediolanum a v neposlední řadě fotbalový klub A. C. Milán. První dvě skupiny působí v mediální oblasti. Mondadori, tedy celým jménem Arnoldo Mondadori Editore, je největším publikačním domem v Itálii, jehož předsedkyní je dcera Silvia Berlusconiho, Marina Berlusconi¹³⁸. Jen na italském území vydává zhruba 40 magazínů, mezi něž se řadí i významný politický časopis Panorama (kromě toho pak vydává několik magazínů i ve Francii a v Řecku) nebo celostátní bulvární deník Il Giornale. Do skupiny Mondadori patří i rádio R101.¹³⁹

Největší soukromý vysílatel Mediaset, jehož vicepředsedou je Pier Silvio Berlusconi, syn bývalého premiéra, byl založen ve stejný rok jako Fininvest, tehdy ovšem pod značkou TeleMilano. Mediaset, který kromě Itálie působí i ve Španělsku, provozuje tři velké televizní stanice: Canale 5, Italia 1, Rete 4. Kromě nich má na starosti také tyto kanály:

- La5,
- Boing,
- Cartoonito,
- Iris,
- Mediaset Italia 2,
- byMe,
- MediaShopping,
- TivùSat.¹⁴⁰

¹³⁷ PSYCHOGIOPOULOU, Evangelia. *Understanding media policies: a European perspective*. New York: Palgrave Macmillan, 2012. ISBN 9780230348127.

¹³⁸ Marina Berlusconi mimo jiné předsedá také Fininvestu.

¹³⁹ GIOMI, Elisa. Media landscapes: Italy. *European Journalism Centre* [online]. 2013 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: http://ejc.net/media_landscapes/italy.

¹⁴⁰ Mediaset Group. *Mediaset Italia* [online]. 2015. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.mediasetdistribution.com/mediasetitalia/mediaset-group>.

Tyto kanály spojuje fakt, že jsou zdarma. Dále Mediaset provozuje i tyto placené kanály:

- Joi,
- Mya,
- Steel,
- Premium Calcio,
- Premium Cinema,
- Premium Cinema Emotion,
- Premium Cinema Energy,
- Premium Cinema Comedy,
- Premium Crime.¹⁴¹

Silvio Berlusconi tak jakožto vlastník a zakladatel Fininvestu (a také skrze svou rodinu dosazenou v řídicích funkcích vybraných podniků) ovládá jak velké množství audiovizuálních médií, tak i média tištěná.

Tato koncentrace mediálního vlastnictví však není to jediné, proč Berlusconi byl a je kritizován. Předmětem kritiky je i jeho politická kariéra (v letech 1994-1995, 2001-2006 a 2008-2011 byl premiérem), díky níž se mnohokrát ocitnul ve střetu zájmů. Tento konflikt byl znatelný již v roce 1996, kdy se Berlusconi rozhodl vstoupit do politiky. *“Berlusconi oznámil založení své strany Forza Italia na předtočeném videu, které bylo simultánně vysíláno na všech třech kanálech Mediasetu.”*¹⁴²

Střet zájmů tehdejšího premiéra vyvolal velkou debatu v italském parlamentu. Pro politiky totiž představuje mediální vlastnictví kombinaci politického vlivu a obchodních výhod.¹⁴³ Berlusconi navíc ze své pozice mohl ovlivňovat i veřejného vysílatele RAI. Když byl pak v roce 2001 Berlusconi opětovně zvolen, představil Frattiniho zákon, který vylučoval působení v politické funkci a zároveň vedení podniku.¹⁴⁴ Zákon však na tehdejšího premiéra neměl žádný vliv, neboť Berlusconi

¹²³ Mediaset Group. *Mediaset Italia* [online]. 2015. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.mediasetdistribution.com/mediasetitalia/mediaset-group>.

¹⁴² GIOMI, Elisa. Media landscapes: Italy. *European Journalism Centre* [online]. 2013 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: http://ejc.net/media_landscapes/italy.

¹⁴³ TRAPPEL, Josef a Denis MCQUAIL. *Media in Europe today*. Chicago: Intellect, 2011, s. 175. ISBN 9781841504032.

¹⁴⁴ KOMOREK, Ewa. *Media pluralism and European law*. Alphen aan den Rijn, The Netherlands: Kluwer Law International, 2013, xiv, s. 232. Information law series, 26. ISBN 90-411-3894-3.

žádnou vedoucí pozici ve Fininvestu nevykonává, je pouze vlastníkem, což zákon nezakazuje.

Během Berlusconiho premiérského období byl také schválen zákon Gasparri, pojmenovaný po tehdejším ministru komunikací Maurizio Gasparri. Schválen byl v květnu 2004 a dle kritiků tento zákon chrání zájmy právě Silvia Berlusconiho, přesněji zájmy Fininvestu.

Ačkoliv zákon vznikl primárně proto, aby podpořil pluralitu italských médií, jeho výsledkem bylo posílení pozice Mediasetu a veřejného vysílatele RAI, na nějž měl Berlusconi jakožto premiér také velký vliv. Přestože totiž zákon snížil maximální možnou výši příjmů z televizního trhu, která nyní může dosahovat pouze 20 % (oproti původním třiceti procentům), televizní trh byl v tomto zákoně nahrazen termínem „integrováný komunikační systém“. To znamená, že od roku 2004 mohou mediální společnosti ovládat maximálně 20 % příjmů mediálního trhu, tedy nejen příjmy z televize, ale také z rádia, filmu, internetu a poštovních služeb.¹⁴⁵ Tím se dle Komorkowé příjmy Mediasetu výrazně zvýšily.

Problematická je také část, která od roku 2008 umožňuje křížové mediální vlastnictví, tedy vlastnit jak audiovizuální, tak tištěná média.

V roce 2006 Berlusconi prohrál volby a do čela vlády se dostal Romano Prodi. Ten slíbil vyřešit problematiku zákona o střetu zájmů a regulace mediálního vlastnictví, tak aby odpovídala evropským standardům (to znamená například uvedení nových televizních společností tak, aby na italském trhu působily alespoň tři nebo čtyři). To měl zajistit zákon Gentiloni, navržený ministrem komunikací téhož jména. Nebyl však (i kvůli odporu Berlusconiho, v té době lídra hlavní opoziční strany) nikdy schválen. V roce 2008 se Berlusconi stal premiérem znovu, a ačkoliv ve funkci vydržel jen do roku 2011, za tu dobu se mu podařilo upevnit pozici Mediasetu.¹⁴⁶

Jedna kauza spojená s Mediasetem se pak dokonce dostala až k Evropskému soudu pro lidská práva ve Štrasburku. V roce 2009 si televizní vysílatel Centro Europa 7 stěžoval, že mu doposud nebyla poskytnuta žádná frekvence, na níž by mohl vysílat, ačkoliv k ní v roce 1999 získal licenci. Vinil z toho Mediaset, se kterým se dle jeho

¹⁴⁵ KOMOREK, Ewa. *Media pluralism and European law*. Alphen aan den Rijn, The Netherlands: Kluwer Law International, 2013, xiv, s. 230. Information law series, 26. ISBN 90-411-3894-3.

¹⁴⁶ KOMOREK, Ewa. *Media pluralism and European law*. Alphen aan den Rijn, The Netherlands: Kluwer Law International, 2013, xiv, s. 233-234. Information law series, 26. ISBN 90-411-3894-3

názoru vždy jednalo přednostně. Soud nakonec uznal, že bylo porušeno právo tohoto vysílatele „svobodně se projevit a sdílet myšlenky a informace“.¹⁴⁷

Evropská komise se v průběhu těchto let zařadila mezi nejsilnější kritiky italských mediálních zákonů. Na italskou vládu apelovala hned několikrát, nejprve v souvislosti s Frattiniho zákonem a posléze tlačila na vládu Romana Prodiho, aby urychlila revizi Gasparriho zákona.

Evropský parlament byl také aktivní, v roce 2004 vydal usnesení Nebezpečí porušování svobody projevu a informací v EU a zejména v Itálii. Neúspěšně se také snažil v roce 2009 prosadit usnesení o svobodě informací v Itálii.

K situaci v Itálii se tak opětovně vyjádřil až v Chartě EU, která zdůrazňuje, že „je nutné věnovat pozornost míře koncentrace vlastnictví sdělovacích prostředků v členských státech“¹⁴⁸. Situaci zhodnotila i OBSE, která v roce 2005 vydala studii obsahující hlavní kontroverze zákona a doporučení, které sporné části jsou hodné revize.

Situaci monitorovala také organizace Reportéři bez hranic. Mezi 168 hodnocenými státy se sice Itálie drží v první polovině, její umístění však značí, že situace zde není ideální.

Tabulka č. 7: Itálie v žebříčku Reportérů bez hranic

ITÁLIE V ŽEBŘÍČKU REPORTÉRŮ BEZ HRANIC	
Rok	Umístění
2002	40.
2003	53.
2004	39.
2005	42.
2006	40.
2007	35.
2008	44.
2009	49.

¹⁴⁷ SCHULZ, Wolfgang, Peggy VALCKE, Kristina IRION, Ellen THOMAS a Bethan BALL. *The independence of the media and its regulatory agencies: shedding new light on formal and actual independence against the national context*. Chicago, Illinois: Intellect, 2013. European Communication Research and Education Association series. ISBN 978-1-78320-321-5.

¹⁴⁸ Viz bod 15 Charty EU.

2010	49.
2011-2012	61.

Zdroj: Reportéři bez hranic¹⁴⁹

Tabulka č. 8: Itálie v žebříčku Freedom House

ITÁLIE V ŽEBŘÍČKU FREEDOM HOUSE		
Rok	Pořadí	Status médií
2002	52.	Svobodná
2003	/	Svobodná
2004	74.	Částečně svobodná
2005	77.	Částečně svobodná
2006	79.	Částečně svobodná
2007	61.	Svobodná
2008	65.	Svobodná
2009	73.	Částečně svobodná
2010	72.	Částečně svobodná
2011	75.	Částečně svobodná
2012	70.	Částečně svobodná

Zdroj: Freedom house¹⁵⁰

Jak je patrné z těchto čísel, za doby Berlusconiho úřadování v pozici premiéra si média pohoršila, zejména v letech 2004 a 2009, kdy byla Itálie nejvíce kritizována Evropským parlamentem. V poslední době se však Itálie posouvá v žebříčku stále výše. Tato změna k lepšímu pochopitelně přišla v okamžiku, kdy Berlusconi opustil premiérský post, tedy v roce 2011. Dokud však bude Berlusconi ovládat takové množství médií a parlament neprosadí kompletní revizi kontroverzních zákonů, nedá se pravděpodobně posun mezi státy se svobodnými médii očekávat.

¹⁴⁹ Details about Italy. *Reporters Without Borders* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://index.rsf.org/#!/index-details/ITA>.

¹⁵⁰ Freedom of the Press. *Freedom House* [online]. [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: https://freedomhouse.org/report-types/freedom-press#.Vbku_fkyUUM.

5 Implementace a vliv „Charty EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU“

Faktickou roli a vliv Charty EU nastínila již druhá kapitola. Z právního hlediska totiž Charta EU patří do skupiny usnesení, které nemá právně-závazný charakter (viz kapitola 2). Již z podstaty této definice tak vyplývá, že Charta EU žádný konkrétní dopad mít nemůže, stejně jako jiné další rezoluce.

Evropská komise však může na rozdíl od parlamentu a ostatních institucí EU navrhopvat předpisy, tedy legislativu. Evropský parlament, který rezoluce často vydává, v nich proto velice často žádá Komisi, aby tyto návrhy předložila, a soustavně ji kritizuje, pokud tak nečiní.

Evropská komise z tohoto důvodu čelila kritice i od samotné autorky Charty EU, Renate Weberové. Ta opakovaně kritizovala Viviane Redingovou, která v době působení na postu evropské komisařky zastřešovala problematiku Spravedlnosti, základních práv a občanství a Informační společnosti a médií.

Ve své řeči adresované europoslancům den před přijetím Charty EU pak vyjádřila přání „*vidět silnější reakci ze strany Komise a speciálně Komisaře pro základní práva*¹⁵¹, a to v každém okamžiku, kdy se v jakémkoliv členském státě ocitne svoboda médií v ohrožení“¹⁵².

*"Je potřeba, aby článek 2 Smlouvy o ES a článek 11 Listiny EU, byly zuřivě chráněny Komisí jakožto strážkyně Smlouvy. Což se doposud nestalo. Proto doufám, že pokyny a doporučení z této zprávy budou od nynějška brány v úvahu Komisí a členskými státy, protože představují nejen náš názor, jakožto volení zástupci občanů EU, ale jsou také výsledkem stovek hodin konzultací s mediálními organizacemi, zástupci odborů a regulačními orgány,"*¹⁵³ zdůrazňuje ve svém projevu Weberová.¹⁵⁴

Jaké konkrétní pokyny Charta EU obsahuje a zda vedly k aktivitě ze strany Evropské komise, bude analyzováno dále.

¹⁵¹ Komisařkou pro základní práva byla v roce 2013 Viviane Redingová.

¹⁵² Weber Report: "We have to make sure journalists can do their job. That is the very bottom line of this report". *Renate Weber*[online]. 2013 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: http://www.renateweber.eu/en/detalii_media/506.

¹⁵³ Weber Report: "We have to make sure journalists can do their job. That is the very bottom line of this report". *Renate Weber*[online]. 2013 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: http://www.renateweber.eu/en/detalii_media/506.

¹⁵⁴ Zároveň však v průběhu tohoto proslovu také děkuje tehdejší místopředsedkyni Komise a komisaře pro digitální agendu Neelie Kroes pro její stálou podporu plurality médií a jejich svobody médií.

5.1 Navrhovaná řešení

Charta EU kromě kritiky a varování přináší návrhy, jak jednotlivým aspektům čelit a jak je řešit. Tedy nejen že vyzývá Komisi, Radu a členské státy, aby „*přijaly vhodná a včasná, přiměřená a pokroková opatření, pokud jde o problémy související se svobodou projevu a informací a sdělovacích prostředků a o pluralitu v EU a jejich členských státech*“¹⁵⁵, ale také objasňuje, jakými prostředky by toho mělo být dosaženo.

V případě zlepšení situace v Maďarsku by měly být zavedeny závazné mechanismy a postupy pro výběr ředitelů veřejnoprávních sdělovacích prostředků, správních rad, rad pro sdělovací prostředky a regulačních orgánů. Tato výběrová řízení mají být založena na „*zásluhách a nesporných zkušenostech*“ a zajišťovat „*profesionalitu, integritu a nezávislost, a rovněž maximální shodu*“¹⁵⁶. Komise by pak měla jednoznačně stanovit pravomoci těchto regulačních orgánů. Co se týká členských států, ty by měly dle Charty EU harmonizovat „*status vnitrostátních regulačních orgánů podle článků 29 a 30 směrnice o audiovizuálních mediálních službách*“¹⁵⁷.

Navrhuje také vytvoření nezávislého regulačního orgánu, který by „*fungoval nezávisle na politických či jiných vnějších zásadách a který by mohl řešit stížnosti týkající se tisku, jež by se opíraly o profesní standardy a etické kódy, a měl by pravomoc uvalit přiměřené sankce*“¹⁵⁸, stejně jakožto vytvoření asociace evropských regulačních subjektů v oblasti audiovizuálních mediálních služeb.

V případě omezení koncentrace mediálního vlastnictví, tedy zlepšení italské situace, by měla Komise navrhnout právní rámec pro „*pravidla vlastnictví sdělovacích prostředků, jejichž prostřednictvím by se zavedly minimální standardy pro členské státy*“¹⁵⁹.

Zároveň také nabádá ke stanovení pravidel pro „*náležitě řešení a vyřešení střetů zájmů, které například vyplývají z kumulování politických funkcí a kontroly nad sdělovacími prostředky, a zejména aby vlastníci mediálních konglomerátů, kteří jsou příjemci zisku, byli vždy veřejně známí, aby se střetu zájmů zamezilo*“¹⁶⁰.

Klíč k tomu, jak vyřešit finanční situaci sdělovacích prostředků, Charta EU nepřináší. Poukazuje pouze na důležitost jistoty zaměstnání novinářů a jejich pracovní

¹⁵⁵ Viz bod 38 Charty EU.

¹⁵⁶ Viz bod 2 Charty EU.

¹⁵⁷ Viz bod 37 Charty EU.

¹⁵⁸ Viz bod 24 Charty EU.

¹⁵⁹ Bod 19 Charty EU.

¹⁶⁰ Bod 16 Charty EU.

podmínky. Jako cestu k tomu vidí aktivitu ze strany členských států, které „*musí zajistit, aby pracovní podmínky novinářů byly v souladu s ustanoveními Evropské sociální charty*“¹⁶¹.

V neposlední řadě by měla být situace bez přestání monitorována a každý rok zhodnocena ve výroční zprávě.

Obdobně to vidí i někteří mediální teoretici. Jako například Ewa Komorková, která tvrdí, že pro zajištění plurality médií by se měla posílit transparentnost a monitoring mediální koncentrace. Navrhuje zřízení orgánů, které by na tuto problematiku dohlížely, jako například Evropská observatoř mediální plurality (European Media Pluralism Observatory) nebo European Media Council, tedy Evropská mediální rada.¹⁶² Evropská mediální rada by měla také dohlížet na fúzi mediálních podniků, zatímco Evropská observatoř mediální plurality by měla průběžně monitorovat situaci v dotčených zemích.

Existují však odpůrci, kteří si větší dohled Komise nad médii nepřejí. Ti zase vidí řešení v odstupňovaných sankcích (těmi může být odepření financí z unijních fondů) za porušování demokratických principů zanesenými v Listině základních práv EU.¹⁶³

5.2 Situace po přijetí Charty EU

Výrazným posunem v aktivitě Evropské komise se po přijetí Charty EU stalo uvedení do praxe výzkumného nástroje s názvem Monitor mediální plurality (Media Pluralism Monitor). Ten má za úkol sledovat situaci v členských státech a všimnout si potencionálních hrozeb pro mediální pluralitu, a to jak těch ekonomických, právních, tak i sociálních. Ačkoliv byl založen na základě studie Evropské komise z roku 2009, první výzkum pod vedením Centra pro pluralitu a svobodu sdělovacích prostředků¹⁶⁴ byl proveden v roce 2013. V prosinci téhož roku byly zveřejněny první výsledky.¹⁶⁵

¹⁶¹ Bod 23 Charty EU.

¹⁶² KOMOREK, Ewa. *Media pluralism and European law*. Alphen aan den Rijn, The Netherlands: Kluwer Law International, 2013. ISBN 90-411-3894-3.

¹⁶³ Zpráva doporučuje přenesení dalších pravomocí do Bruselu. *Voxeurop* [online]. 2013 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.voxeurop.eu/cs/content/news-brief/3308911-zprava-doporucuje-prenesenidalsich-pravomoci-do-bruselu>.

¹⁶⁴ Jejich oficiální stránky jsou zde: <http://cmpf.eui.eu/Home.aspx>.

¹⁶⁵ Celá studie i s výsledky je dostupná na adrese: <http://cmpf.eui.eu/Documents/MPM2014-PolicyReport.pdf>.

Zapojeno bylo zatím jen 9 států: Belgie, Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Francie, Itálie, Maďarsko, Řecko a Velká Británie.

Výzkum ukázal, že situace je i nadále v některých členských státech kritická. Maďarsko stále bojuje s autoritářským vládnutím Viktora Orbána, který se minulý rok v říjnu rozhodl omezit přístup na internet a zaměstnává tak Evropský parlament i nadále. Necelé dva měsíce od schválení Charty EU, 3. července 2013, přijal tento orgán další usnesení s názvem Stav dodržování základních práv: normy a postupy v Maďarsku.

Když se podíváme na žebříčky Freedom house, tak zjistíme, že Maďarsko i v roce 2013 zaostalo na 74. místě, a stejně jako Itálie na 68. příčce přetrvalo mezi státy s částečně svobodnými médii. V roce 2014, který je podle této organizace považovaný za rok s obecně nejnižší úrovní svobody médií vůbec, si oba státy polepšily, stále však zůstaly v kategorii států s částečně svobodnými médii. Německo si postupně polepšilo, z 19. místa v roce 2013 na 18. místo v roce následujícím.¹⁶⁶

Stejně tak stoupalo Německo i v hodnocení svobody médií organizace Reportéři bez hranic: 17. místo v roce 2013, 14. místo o rok později a 12. místo v roce 2015.¹⁶⁷ Itálie si nejdříve polepšila z 57. umístění na 49., aby se následně propadla na 79. příčku.¹⁶⁸ Zato Maďarsko klesalo v hodnocení soustavně, z 56. na 64. a následně 65. místo.¹⁶⁹

Že se situace nezlepšuje, dokládá i výzkum serveru Svoboda sdělovacích prostředků (Media freedom), který je podporován Evropskou komisí a sleduje vývoj svobody médií v celé Evropě. Dle dostupných dat byly od února 2014 až do ledna 2015 evidovány stovky případů narušování svobody médií, a to nejen v členských zemích Evropské unie, ale také v ostatních zemích Evropy.

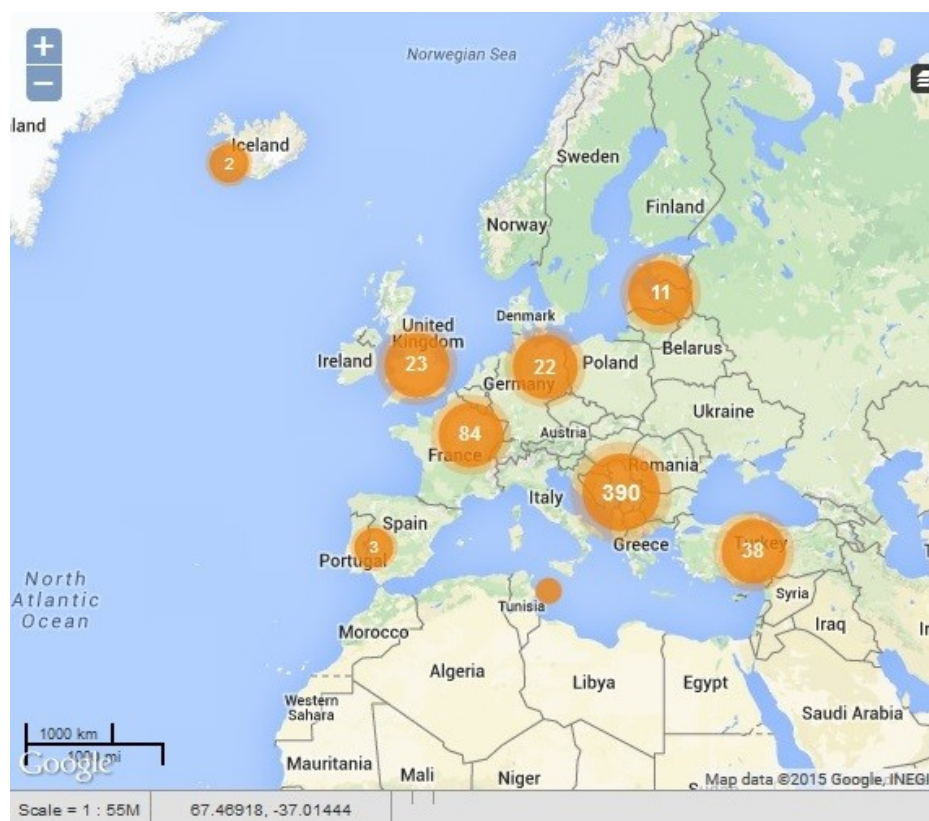
¹⁶⁶ Freedom of the Press. *Freedom House* [online]. 2015 [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report-types/freedom-press#.VVWr4pMyUUM>.

¹⁶⁷ Details about Germany. *Reporters Without Borders* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://index.rsrf.org/#!/index-details/DEU>.

¹⁶⁸ Details about Italy. *Reporters Without Borders* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://index.rsrf.org/#!/index-details/ITA>.

¹⁶⁹ Details about Hungary. *Reporters Without Borders* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://index.rsrf.org/#!/index-details/HUN>.

Obrázek č. 1: Počet evidovaných případů porušování svobody médií (únor 2014 - leden 2015)

Zdroj: Media freedom¹⁷⁰

Dle grafů, jež tento server zveřejňuje, došlo jen za poslední rok k zhruba 600 případům omezení svobody médií. Mezi tato narušení patří například zamezení přístupu k informacím, projevující se hlavně v Maďarsku, v menší míře v Německu nebo v Rakousku. Ztráta zaměstnání pak postihla zejména novináře v Maďarsku, Německu, ale i ve Velké Británii. Fyzickému násilí byli vystaveni novináři v Itálii, v kategorii cenzura pak bylo za poslední rok evidováno více než sto případů. Opět se jednalo v rámci Evropské unie hlavně o Maďarsko, zasaženi však byli novináři také v Rumunsku. Oběťmi autocenzury pak byli opět převážně maďarští žurnalisté.¹⁷¹

5.3 Dílčí závěr

Jak je ze všech výše uvedených indicií zřejmé, Charta EU neměla a ani nemohla

¹⁷⁰ Originální mapa je dostupná na stránkách <https://mappingmediafreedom.org>, kategorie Omezení svobody médií.

¹⁷¹ Reports. *Media freedom* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <https://mappingmediafreedom.org/reports>.

mít výraznější účinek. Přesto zůstává velmi důležitým dokumentem, neboť zdůrazňuje nezbytnost svobodného působení sdělovacích prostředků a jejich plurality.

Dokazuje, že Evropský parlament neustává ve své snaze na situaci upozorňovat, monitorovat ji, žádat nápravu. Potvrzuje to i fakt, že za dva roky od přijetí Charty EU schválil další rezoluce. Jednou z nich je například Svoboda tisku a sdělovacích prostředků ve světě z 13. června 2013, či rezoluce o dodržování základních práv v Maďarsku, zmíněna již výše.

Přesto všechno je to právě Evropská komise, kdo zůstává hlavním klíčem ve změně mediální politiky Evropské unie. Opatření, která přijala pod vedením vicekomisařky Neelie Kroesové v posledních letech, potvrzují, že si naléhavost situace uvědomuje.

Ewa Komorková ale upozorňuje, že *„zavedení závazné legislativy týkající se mediálního pluralismu na úrovni Evropské unie je v blízké době velmi nepravděpodobné, a to kvůli nedostatku právních základů a nedostatku politické vůle k tomuto zavedení“*¹⁷².

1. listopadu 2014 však nastoupili do funkce noví eurokomisaři. Otázkou tak zůstává, jakou politiku vzhledem k zajištění plurality médií zaujmou oni.

¹⁷² KOMOREK, Ewa. *Media pluralism and European law*. Alphen aan den Rijn, The Netherlands: Kluwer Law International, 2013. ISBN 90-411-3894-3.

Závěr

Svoboda médií a pluralita sdělovacích prostředků: tyto dva pojmy, které vytváří předpoklad demokratické a diverzifikované společnosti, jsou momentálně velmi diskutovaným tématem, a to nejen ve světě, ale také na evropské úrovni, kde dochází, navzdory opoře v ústavách a vybraných smlouvách a zákonech, k jejich narušování.

Právě tyto pojmy byly také jádrem mé práce, v níž jsem se pokusila ukázat a shrnout, jak se k nim staví Evropská unie, která by měla jakožto demokratická instituce sdružující pod sebou 28 evropských států na tyto aspekty dohlížet. Jak jsem ve své práci zjistila, Evropská unie má v této činnosti ještě velké mezery.

Jako jeden z klíčových problémů mediálního prostředí Evropské unie se ukázala být ohrožená mediální pluralita. Tento rozšířený fenomén jsem doložila na třech dle mého názoru nejzásadnějších aspektech: ekonomickém aspektu, regulaci médií a koncentraci mediálního vlastnictví.

Ačkoliv ekonomická krize zasáhla mnohá média napříč Evropou, velice výrazně se odrazila na mediální situaci v Německu, kde její vinou, stejně jako vinou nástupu online médií a neschopností titulů na něj zareagovat, v krátké době zanikly dva významné deníky: Frankfurter Rundschau a Financial Times Deutschland. Tím došlo dle mého názoru k částečnému omezení mediální plurality, navzdory tomu, že žádná z organizací nevyhodnotila situaci natolik závažnou, aby omezovala svobodu médií v Německu. Přesto jsem se po vyhodnocení rozhodla tento aspekt do mé práce zařadit, abych dokázala, že Evropská unie neřeší situace jen v tradičně problémových státech, jako je právě Maďarsko nebo Itálie.

Druhým aspektem byla regulace médií. Ta je velkým problémem v Maďarsku, kde jsou média přísně regulována jak pomocí zákonů, tak i regulačními radami, konkrétně Národním mediálním a komunikačním úřadem. Tento úřad ovládají lidé se silným mandátem z okolí premiéra Viktora Orbána. Mediální prostředí zde již delší dobu neumožňuje vznik audiovizuálních opozičních médií a chybí mu jasně definovaná pravidla.

Jako třetí aspekt jsem popsala koncentraci mediálního vlastnictví, která ovlivňuje italská média. Problematickou postavou je zde Silvio Berlusconi, který kromě toho, že vlastní jak audiovizuální, tak tištěná média, čelí také jakožto politik velkému střetu zájmů. Pozice předsedy vlády mu v minulosti umožnila rozšířit svůj mediální vliv a zvýšit jeho příjmy.

Pomocí vybraných žebříčků hodnotících míru (mediální) svobody v daných státech jsem posléze zjistila, že za poslední roky se situace v těchto státech, tedy s výjimkou Německa, spíše zhoršovala. Zlepšení nepřineslo ani schválení Charty EU, rezoluce, která, ačkoliv navrhuje účinná řešení, nemá už ze své teoretické podstaty žádný reálný vliv.

Na začátku této práce jsem si položila otázku: Jaká by měla být role Evropské unie v otázce zajištění svobody a plurality médií? Po analýze vybraných dokumentů, situací v členských státech a reakcích ze strany Evropské unie jsem dospěla k názoru, že odezva Evropské unie v této otázce by měla být rozhodně silnější. Ačkoliv se Evropská unie v minulosti zavázala neharmonizovat právní předpisy členských států v oblasti kultury, jejíž součástí média jsou, dodržování základních lidských práv, mezi něž patří svoboda slova a vyjádření (a tedy i médií), je naprosto nezbytné a mělo by být efektivně vymáháno.

Krok tímto směrem by měla udělat Evropská komise, která může v rámci svých pravomocí přijímat opatření, pokud členské státy porušují evropské právo či selhávají při adoptování nových směrnic a přizpůsobení se jim. Závažné porušování demokratických principů, kterým omezování ve smlouvách zakotvené svobody slova a médií je, rozhodně splňuje první předpoklad.

Na otázku, jak dané státy přimět k nápravě, však neexistuje jednoznačná odpověď. Jako jedno z možných řešení se nabízí udělování sankcí. Další možností by mohla být také revize Směrnice o audiovizuálních mediálních službách a zanesení příslušných regulí právě do tohoto dokumentu. Často se rovněž mluví o ustavení nezávislého celoevropského regulačního úřadu, který by na média v Evropské unii dohlížel.

Klíčem je dle mého názoru také posílení pravomocí Evropského parlamentu, demokraticky voleného orgánu Evropské unie. Rezoluce, které Evropský parlament vydává, sice upozorňují na problémy a navrhují určitá řešení, nejsou však pro státy ani pro orgány Evropské unie, na něž apeluje, závazná. Dát jim právně závazný charakter by mohlo významně pomoci při prosazování svobody slova a médií a zajištění jejich plurality.

Nakolik efektivní tyto nástroje a změny mohou být, však není jisté a domnívám se, že tato otázka by mohla být předmětem dalšího výzkumu. Jak bylo již řečeno dříve, stěžejním dokumentem v zajištění svobody slova a tudíž i médií je Listina základních práv Evropské unie. Přestože jde o právně závazný dokument, sama Charta EU v

sedmém bodě připomíná, že „ačkoli jsou i stávající členské státy povinny Listinu respektovat, neexistuje žádný mechanismus, který by zajistil, aby tomu tak skutečně bylo“¹⁷³. Evropská unie by tak měla v první řadě zajistit dodržování principů zanesených v tomto elementárním dokumentu. Domnívám se totiž, že bez reálné opory v Listině budou její jakékoliv další snahy o zajištění svobody slova a médií neúspěšné.

Summary

Media freedom and media pluralism: these two terms are nowadays discussed a lot, not only in the world, but also at the European level, where these principles are violated, despite of their basis in constitutions and selected bills.

These terms were the core of my paper where I was trying to show the European Union's stance to this issue. The European Union is a democratic Pan-European institution and it should safeguard these aspects. However, how I found out, there are still a lot of things which European Union can do in this issue.

One of the major problems of media environment of European Union was media pluralism in threat. I proved this widespread phenomenon on three most important aspects: economic aspect, media regulation and concentration of media ownership.

I defined a question at the beginning of this thesis: Which role should European Union has in safeguarding freedom and pluralism of media? I think that the European Union should be stronger in this issue. First of all, European Commission should start accepting provisions when basic laws are violated. It should also sanction states, approve another revision of Audiovisual Media Services Directive or create the independent regulatory body.

In my opinion, also competences of the European Parliament should be strengthened. However, how effective these measures can be, is in my opinion subject of another research.

¹⁷³ Viz bod 7 Charty EU.

Použitá literatura

Knižní tituly

DONDERS, Karen. 2014. *Palgrave handbook of European media policy*. S.l.: Palgrave Macmillan. ISBN 978-113-7032-171.

FRANKLIN, Bob. *Key concepts in journalism studies*. Thousand Oaks: SAGE Publications, 2005, xix, 362 p. ISBN 07-619-4482-6.

FROST, Chris. *Journalism ethics and regulation*. 3rd ed. New York: Pearson. ISBN 978-140-8244-685.

HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Vyd. 1. Překlad Tomáš Trampota. Praha: Portál, 2008, 367 s. ISBN 978-807-3673-772.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.

JAKUBOWICZ, Karol. *Nová ekologie médií: konvergence a mediamorfóza*. 1. vyd. Zlín: Verbum, 2013, 334 s. ISBN 978-80-87500-38-5.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. 2003. *Média a společnost*. Vyd. 1. Praha: Portál, 207 p. ISBN 80-717-8697-7.

KELLER, Perry. 2011. *European and international media law: liberal democracy, trade, and the new media*. New York, NY: Oxford University Press, xxxv, 495 p. ISBN 978-019-8268-550.

KOMOREK, Ewa. *Media pluralism and European law*. Alphen aan den Rijn, The Netherlands: Kluwer Law International, 2013, xiv, 339 s. Information law series, 26. ISBN 90-411-3894-3.

MCNAIR, Brian. 2004. *Sociologie žurnalistiky*. Vyd. 1. Překlad Hana Antonínová. Praha: Portál, 182 s. Sociální vědy. ISBN 80-717-8840-6.

MCQUAIL, Denis a Karen SIUNE. *Media policy: convergence, concentration, and commerce*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 1998, 231 s. ISBN 07-619-5940-8.

PAPATHANASOPOULOS, Stylianos a Ralph M. NEGRINE. *European media: structures, policies and identity*. 1st pub. Malden: Polity, 2011, xiv, 216 s. Global media and communication. ISBN 978-0-7456-4475-2.

PSYCHOGIOPOULOU, Evangelia. *Understanding media policies: a European perspective*. New York: Palgrave Macmillan, 2012. ISBN 978-023-0348-127.

PSYCHOGIOPOULOU, Evangelia. *Media policies revisited: the challenge for media freedom and independence*. ISBN 978-113-7337-832.

SCHULZ, Wolfgang, Peggy VALCKE, Kristina IRION, Ellen THOMAS a Bethan BALL. *The independence of the media and its regulatory agencies: shedding new light on formal and actual independence against the national context*. Chicago, Illinois: Intellect, 2013. European Communication Research and Education Association series. ISBN 978-1-78320-321-5.

SIAPERA, Eugenia. 2011. *Understanding new media*. 1st ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications. ISBN 978-184-8607-798.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4.

TRAPPEL, Josef a Denis MCQUAIL. *Media in Europe today*. Chicago: Intellect, 2011, 272 p. ISBN 978-184-1504-032.

VALCKE, Peggy a Katrien LEFEVER. *Media law in the European Union*. Frederick, MD, 128 pages. ISBN 90-411-4009-3.

WARD, David, Oliver Carsten FUEG a Alessandro D'ARMO. *A Mapping Study of Media Concentration and Ownership in Ten European Countries*. Commissariaat voor de Media, 2004, 255 p.

The European Union as a Community of values: safeguarding fundamental rights in times of crisis. Lucemburk: European Union Agency for Fundamental Rights, 2013. ISBN 978-92-9239-233-8.

Odborné studie

BATORY, Agnes. Uploading as political strategy: the European Parliament and the Hungarian media law debate. In: *East European Politics*. 2013-11-03, s. 237. ISSN 2159-9165. DOI: 10.1080/21599165.2013.838560.

ŠTĚTKA, V. From Multinationals to Business Tycoons: Media Ownership and Journalistic Autonomy in Central and Eastern Europe. In: *The International Journal of Press/Politics*. 2012-09-18, s. 433-456. ISSN 1940-1612. DOI: 10.1177/1940161212452449.

Diplomové práce

MÍLEK, Ondřej. *Svoboda projevu a její meze*. Praha, 2014. Diplomová práce. Karlova Univerzita v Praze, Právnická fakulta.

Internetové zdroje

BEKE, Dániel. Media landscapes: Hungary. *European Journalism Centre* [online]. 2014 [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: http://ejc.net/media_landscapes/hungary.

GIOMI, Elisa. Media lanscapes: Italy. *European Journalism Centre* [online]. 2013 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: http://ejc.net/media_landscapes/italy.

HARRIS, Mike. The EU's commitments to free expression: media freedom. *Index* [online]. 2014 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.indexonensorship.org/2014/01/eus-commitments-media-freedom/>.

KOMOREK, Ewa. The European Commision's "Three-step approach" to media pluralism – A conduit for the protection of freem of expression in the European Union?. *Amsterdam Law Forum, Vol 2, No 1 (2009)* [online]. 2009 [cit. 2015-01-01]. Dostupné z: <http://amsterdamlawforum.org/rt/printerFriendly/107/192>.

LANGLEY, Alison. Europe's newspapers are dying too. *Columbia Journalism Review* [online]. 2012 [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: http://www.cjr.org/behind_the_news/european_newspapers_in_dire_st.php?page=all.

2015 World Press Freedom Index: How we compiled the index. 2015. *Reporters without borders* [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://fr.rsf.org/IMG/pdf/methodology-en.pdf>.

2011/2246(INI) - 21/05/2013 Text adopted by Parliament, single reading. 2013. *Evropský parlament* [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1268309&t=e&l=en>.

Audiovizuální oblast a média. *Evropská unie* [online]. 2015 [cit. 2015-07-30]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/av/index_cs.htm.

Charta EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU. *Evropský parlament* [online]. 2013. [cit. 2014-11-07]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0203+0+DOC+XML+V0//CS>.

Cross-media ownership. *Cambridge Dictionaries Online* [online]. 2015 [cit. 2015-07-27]. Dostupné z: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/business-english/cross-media-ownership>.

Den svobody médií: pluralitu a svobodu médií je nutné podporovat a chránit, ve světě i v EU. *Evropský parlament/Zpravodajství* [online]. 2013 [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/content/20130426STO07649/html/Den-svobody-m%C3%A9di%C3%AD-pluralitu-a-svobodu-m%C3%A9di%C3%AD-je-nutn%C3%A9-podporovat-a-chr%C3%A1nit>.

Details about Germany. *Reporters Without Borders* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://index.rsf.org/#!/index-details/DEU>.

Details about Hungary. *Reporters Without Borders* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://index.rsf.org/#!/index-details/HUN>.

Details about Italy. *Reporters Without Borders* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://index.rsf.org/#!/index-details/ITA>.

EU Media Futures Forum. *Digital agenda for Europe* [online]. 2015 [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/eu-media-futures-forum>.

European Initiative for Media Pluralism. *Evropská občanská iniciativa* [online]. 2013 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/finalised/details/2013/000007>.

Evropská úmluva o ochraně lidských práv. *European court of human rights* [online]. 2010 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf.

Fakta a čísla o Evropské unii: Listina základních práv. *Evropský parlament* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.1.6.html.

Financial Times Deutschland Folds After 12 Years of Losses. *Bloomberg Business* [online]. 2012 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.bloomberg.com/news/articles/2012-12-07/financial-times-deutschland-folds-after-12-years-of-losses-1->.

Frankfurter Rundschau: Imminent end of 70-year tradition. *Edinburgh Journalism International* [online]. 2013 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://edinburghjournalisminternational.com/2013/07/09/frankfurter-rundschau-imminent-end-of-70-year-tradition/>.

Freedom of the Press. *Freedom House* [online]. 2015 [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report-types/freedom-press#.VVWr4pMyUUM>.

FTD scheiterte nicht wegen der Zeitungskrise. *Meedia* [online]. 2012 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://meedia.de/2012/11/22/ftd-scheiterte-nicht-wegen-der-zeitungskrise/>.

German Newspapers and Print Media. *Internations* [online]. 2014 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://www.internations.org/germany-expats/guide/16032-media-communication/german-newspapers-and-print-media-16006>.

High-level group on media freedom and pluralism. *Digital agenda for Europe* [online]. 2015 [cit. 2015-06-26]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/high-level-group-media-freedom-and-pluralism>.

Hungary. *Committee to protect journalists* [online]. 2012 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <https://cpj.org/2012/02/attacks-on-the-press-in-2011-hungary.php>.

Informationsgemeinschaft zur Feststellung der Verbreitung von Werbeträgern [online]. 2015. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: www.ivw.eu.

Joint position paper to the High Level Group on Media Freedom and Pluralism created by the European Commission on the Hungarian Media Law and its Application. *Társaság a Szabadságjogokért* [online]. 2012 [cit. 2015-02-03]. Dostupné z: http://tasz.hu/files/tasz/imce/2011/jointpospaperhes_hclu_ekpp_smm_jan_19..pdf.

Lisabonská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii a smlouvu o založení Evropského společenství. *EUR-Lex* [online]. 2007 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2007:306:FULL&from=CS>.

Listina základních práv Evropské unie. *EUR-Lex* [online]. 2010 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:CS:PDF>.

Mapping Media Freedom in Europe. 2015. *Media Freedom* [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://mediafreedom.usahidi.com/>.

Media Data Base - International Media Corporations 2015. *Media Data Base* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://www.mediadb.eu/en.html>.

Media landscapes: Germany. *European Journalism Centre* [online]. 2010 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: http://ejc.net/media_landscapes/germany.

Media law in Hungary: European Parliament resolution of 10 March 2011 on media law in Hungary. *Evropský parlament* [online]. 2011 [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/definitif/2011/03-10/0094/P7_TA%282011%290094_2_EN.pdf.

Mediaset Group. *Mediaset Italia* [online]. 2015. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.mediasetdistribution.com/mediasetitalia/mediaset-group>.

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. *United Nations* [online]. 1966 [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/mezinar.pakt-obc.a.polit_prava_.pdf.

Monitoring Media Pluralism in Europe - Testing and Implementation of the Media Pluralism Monitor 2014. *CMPF* [online]. 2014 [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://cmpf.eui.eu/Documents/MPM2014-PolicyReport.pdf>.

Nářízení, směrnice a další právní akty. *Evropská unie* [online]. [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: http://europa.eu/eu-law/decision-making/legal-acts/index_cs.htm.

Pracovní dokument 3: o stavu dodržování základních práv: normy a postupy v Maďarsku. *Evropský parlament* [online]. 2013 [cit. 2015-04-11]. Dostupné také z: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/libe/dt/919/919892/919892cs.pdf.

Procedure file. *European Parliament* [online]. 2013 [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2011/2246%28INI%29>.

Rada Evropy (RE), anglicky Council of Europe (CoE). *Rada Evropy* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://www.radaevropy.cz/>

Report on Media Diversity in Europe. *Council of Europe* [online]. 2002 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/H-APMD%282003%29001_en.pdf

Renate Weber. *European Parliament: MPs* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/meps/en/39713/RENATE_WEBER_home.html.

Reports. *Media freedom* [online]. 2015 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <https://mappingmediafreedom.org/reports>.

Resolution. *The Free Dictionary: Legal Dictionary* [online]. 2008 [cit. 2015-07-27]. Dostupné z: <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/resolution>.

Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění). *EUR-Lex* [online]. 2012 [cit. 2015-07-20]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=CS>.

Směrnice o audiovizuálních mediálních službách. In: *EUROPA: Přehledy právních předpisů EU* [online]. 2010 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/audiovisual_and_media/am0005_cs.htm.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách). *Eur-Lex* [online]. 2010 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32010L0013>.

The End of Financial Times Deutschland: Germany Hit by Wave of Newspaper Bankruptcies. *Spiegel Online International* [online]. 2012 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/international/business/media-woes-hit-germany-as-financial-times-deutschland-goes-under-a-869001.html>.

The largest media companies in Europe by revenue 2011 (Euro millions) and their main media activities. 2011. *Medienorge* [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: http://www.medienorge.uib.no/files/Eksterne_pub/Topmediacompanies_2011_PDF.pdf.

The legal system of the European Union. *Europedia* [online]. 2011 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/3/3/index.tkl.

The World from Berlin: German Newspaper Bankruptcy a Sign of the Times. *Spiegel Online International* [online]. 2012 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/international/german-daily-frankfurter-rundschau-announces-bankruptcy-a-867206.html>.

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. března 2011 o mediálním zákonu v Maďarsku. *Evropský parlament* [online]. 2011 [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0094+0+DOC+XML+V0//CS>.

Weber Report: "We have to make sure journalists can do their job. That is the very bottom line of this report". *Renate Weber* [online]. 2013 [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: http://www.renateweber.eu/en/detalii_media/506.

World Press Freedom Index. *Reporters without borders* [online]. 2015 [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <https://index.rsf.org/#!/>.

Zelené knihy. *Euroskop.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-07-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8913/sekce/zelene-knihy/>.

Zpráva doporučuje přenesení dalších pravomocí do Bruselu. *Voxeurop* [online]. 2013 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.voxeurop.eu/cs/content/news-brief/3308911-zprava-doporucuje-prenesení-dalsich-pravomoci-do-bruselu>.

Seznam příloh

**Příloha č. 1: Charta EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků
v celé EU (text)**

Přílohy

Příloha č. 1: Charta EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU (text)

Převzato z webových stránek Evropského parlamentu:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0203+0+DOC+XML+V0//CS>

Charta EU: Standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 21. května 2013 o Chartě EU: standardní podmínky svobody sdělovacích prostředků v celé EU (2011/2246(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na článek 19 Všeobecné deklarace lidských práv, článek 19 Mezinárodní úmluvy o občanských a politických právech a Úmluvu UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů,
- s ohledem na článek 10 Evropské úmluvy o lidských právech, judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, na prohlášení, doporučení a usnesení Rady ministrů a parlamentního shromáždění Rady Evropy, dokumenty Benátské komise a komisaře Rady Evropy pro lidská práva o svobodě projevu, informací a sdělovacích prostředků,
- s ohledem na článek 11 Listiny základních práv EU, články 2, 7 a 9 až 12 Smlouvy o Evropské unii, články Smlouvy o svobodě usazování, volném pohybu služeb, osob a zboží, hospodářské soutěži a státní podpoře a článek 167 Smlouvy o fungování Evropské unie (kultura),
- s ohledem na protokol o systému veřejnoprávního vysílání v členských státech připojený ke Smlouvě o Evropské unii, nazývaný Amsterodamský protokol,
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách)¹⁷⁴,
- s ohledem na pracovní dokument útvarů Komise o pluralitě sdělovacích prostředků v členských státech Evropské unie (SEC(2007)0032),

¹⁷⁴ Úř. věst. L 95, 15.4.2010, s. 1.

- s ohledem na Evropskou chartu svobody tisku¹⁷⁵,
- s ohledem na skutečnost, že Komise ustavila skupinu na vysoké úrovni pro svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků,
- s ohledem na svá usnesení ze dne 20. listopadu 2002 o koncentraci sdělovacích prostředků¹⁷⁶, ze dne 4. září 2003 o stavu dodržování základních práv v Evropské unii v roce 2002¹⁷⁷, ze dne 4. září 2003 o televizi bez hranic¹⁷⁸, ze dne 6. září 2005 o uplatňování článků 4 a 5 směrnice 89/552/EHS („Televize bez hranic“) ve znění směrnice 97/36/ES v letech 2001 a 2002¹⁷⁹, na usnesení ze dne 22. dubna 2004 o nebezpečí porušování svobody projevu a informační svobody v EU, a zejména v Itálii (čl. 11 odst. 2 Listiny základních práv)¹⁸⁰, ze dne 25. září 2008 o koncentraci a pluralitě sdělovacích prostředků v Evropské unii¹⁸¹ a ze dne 25. listopadu 2010 o veřejnoprávním vysílání v digitální době: budoucnost duálního systému¹⁸², a ze dne 10. března 2011 o mediálním zákonu v Maďarsku¹⁸³,
- s ohledem na probíhající Evropskou iniciativu pro pluralitu sdělovacích prostředků¹⁸⁴, kterou registrovala Komise a jejímž cílem je ochrana plurality sdělovacích prostředků harmonizací vnitrostátních předpisů týkajících se vlastnictví sdělovacích prostředků a transparentnosti, střetu zájmů v souvislosti s politickými funkcemi a nezávislosti orgánů dohledu nad sdělovacími prostředky,
- s ohledem na body odůvodnění 8 a 94 směrnice o audiovizuálních mediálních službách, v nichž se uvádí, že je třeba zabránit jakémukoli jednání, které by mohlo podporovat vytvoření dominantního postavení či omezení plurality, a zajistit, aby nezávislé regulační orgány mohly vykonávat svou činnost nestranně a transparentně,
- s ohledem na práci, kterou OBSE vykonala v oblasti svobody sdělovacích prostředků, zejména na práci jejího zástupce pro svobodu sdělovacích prostředků, na související zprávy a na projev, jenž byl prezentován prostřednictvím videa na slyšení, které uspořádal dne 6. listopadu 2012 Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci a které se týkalo svobody sdělovacích prostředků,
- s ohledem na zprávy nevládních organizací o sdělovacích prostředcích, mimo jiné na zprávy organizace Reportéři bez hranic (seznamy zemí, pokud jde o svobodu tisku) a Freedom House (zprávy o svobodě tisku),
- s ohledem na studie o problematice sdělovacích prostředků zveřejněné

¹⁷⁵ <http://www.pressfreedom.eu/en/index.php>.

¹⁷⁶ Úř. věst. C 25 E, 29.1.2004, s. 205.

¹⁷⁷ Úř. věst. C 76 E, 25.3.2004, s. 412.

¹⁷⁸ Úř. věst. C 76 E, 25.3.2004, s. 453.

¹⁷⁹ Úř. věst. C 193 E, 17.8.2006, s. 117.

¹⁸⁰ Úř. věst. C 104 E, 30.4.2004, s. 1026.

¹⁸¹ Úř. věst. C 8 E, 14.1.2010, s. 75.

¹⁸² Úř. věst. C 99 E, 3.4.2012, s. 50.

¹⁸³ Úř. věst. C 199 E, 7.7.2012, s. 154.

¹⁸⁴ www.mediainitiative.eu

Parlamentem¹⁸⁵ a Střediskem pro pluralitu a svobodu sdělovacích prostředků Evropského univerzitního institutu¹⁸⁶,

- s ohledem na nezávislou studii „Ukazatele mediální plurality v členských státech – směrem k přístupu založenému na hodnocení rizik“ vypracovanou na žádost Komise v roce 2007, která byla zveřejněna v roce 2009¹⁸⁷, v níž je definován nástroj pro sledování sdělovacích prostředků a ukazatele s cílem zdůraznit hrozby, pokud jde o pluralitu sdělovacích prostředků,
 - s ohledem na článek 48 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci a stanovisko Výboru pro kulturu a vzdělávání (A7-0117/2013),
- A. vzhledem k tomu, že sdělovací prostředky mají zásadní význam coby „veřejní strážci“ demokracie, neboť umožňují občanům, aby uplatňovali své právo na informace, kontrolu a posouzení opatření a rozhodnutí osob využívajících nebo majících moc nebo vliv, zejména při volebních konzultacích; vzhledem k tomu, že mohou také plnit úlohu při formování veřejné agendy na základě autority, které požívají jako strážci informací, v důsledku čehož přispívají k vytváření veřejného mínění;
- B. vzhledem k tomu, že svoboda projevu ve veřejné sféře se ukázala jako jeden z formativních prvků demokracie a právního státu jako takového a je zásadní pro jejich existenci a přetrvání; vzhledem k tomu, že svobodné a nezávislé sdělovací prostředky a svobodná výměna informací hrají rozhodující úlohu v procesech demokratické transformace, které probíhají v nedemokratických režimech, a proto se Komise žádá, aby pečlivě monitorovala situaci v oblasti svobody a pluralismu sdělovacích prostředků v přístupujících zemích a aby věnovala dostatečnou pozornost úloze svobodných sdělovacích prostředků při podpoře demokracie po celém světě;
- C. vzhledem k tomu, že svoboda sdělovacích prostředků je základním kamenem hodnot zakotvených ve Smlouvách, jako jsou demokracie, pluralismus a dodržování práv menšin; vzhledem k tomu, že historie sdělovacích prostředků byla ve jménu „svobody tisku“ základním prvkem při prosazování myšlenek demokracie a rozvoji evropského ideálu v dějinách;
- D. vzhledem k tomu, že svoboda a pluralismus sdělovacích prostředků a nezávislost žurnalistiky představují základní prvky při výkonu činností sdělovacích prostředků v Unii, zejména v rámci jednotného trhu; vzhledem k tomu, že jakékoli omezení svobody a pluralismu sdělovacích prostředků a nezávislosti žurnalistiky proto představuje rovněž omezení svobody přesvědčení a také hospodářské

¹⁸⁵ „Právo občana na informace: právní předpisy a politika EU a jejich členských států“, červen 2012, k dispozici na adrese:

<http://www.europarl.europa.eu/committees/fr/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=75131>

¹⁸⁶ <http://cmpf.eui.eu/Home.aspx>

¹⁸⁷ Na jejím vypracování se podílely Katolická univerzita v Lovani – ICRI, Jönköping International Business School - MMTC, Central European University - CMCS a Ernst & Young Consultancy Belgium

svobody; vzhledem k tomu, že novináři by neměli podléhat tlaku ze strany majitelů, řídicích pracovníků, vlád, ani tlaku v důsledku finančních omezení;

- E. vzhledem k tomu, že autonomní a silná veřejná sféra, která se zakládá na nezávislých a pluralitních sdělovacích prostředcích, vytváří základní podmínky, v nichž vzkvétají kolektivní svobody občanské společnosti, jako je právo shromažďování a sdružování, a individuální svobody, jako je právo na svobodu projevu a právo na přístup k informacím;
- F. vzhledem k tomu, že základní práva na svobodu projevu a poskytnutí informací mohou být zaručena pouze prostřednictvím svobody a plurality sdělovacích prostředků, přičemž novináři a sdělovací prostředky mohou uplatňovat své právo a povinnost informovat občany o událostech a rozhodnutích veřejného zájmu čestně, nestranně a neutrálně; vzhledem k tomu, že každý člen společnosti má právo vyjádřit své názory demokraticky a pokojným způsobem;
- G. vzhledem k tomu, že Evropský soud pro lidská práva uložil členským státům aktivní povinnost zajistit pluralitu sdělovacích prostředků vyplývající z článku 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, která obsahuje ustanovení podobná těm, jež jsou obsažena v článku 11 Listiny základních práv Evropské unie, která je součástí *acquis communautaire*;
- H. vzhledem k tomu, že informace ze své podstaty a zejména díky technologickému vývoji v posledních desetiletích překračují zeměpisné hranice a plní zásadní úlohu při informování národních komunit žijících v zahraničí, přičemž jsou nástrojem umožňujícím vzájemné poznávání a chápání bez ohledu na hranice a státy; vzhledem k tomu, že internetové sdělovací prostředky, ale nejen ony, získaly globální charakter, od něhož se nyní odvíjí očekávání a potřeby veřejnosti a především spotřebitelů, pokud jde o informace; vzhledem k tomu, že změny v oblasti sdělovacích prostředků a komunikačních technologií redefinovaly oblast výměny informací a způsob, jakým jsou lidé informováni a jakým se utváří názor veřejnosti;
- I. vzhledem k tomu, že celoevropská veřejná sféra založená na neustálém a trvalém dodržování svobody a plurality sdělovacích prostředků je základním prvkem integračního procesu Unie v souladu s hodnotami stanovenými ve Smlouvách, odpovědností evropských orgánů a rozvojem evropské demokracie, například v případě voleb do Evropského parlamentu; vzhledem k tomu, že živý, konkurenční a pluralitní mediální prostor audiovizuálních i tištěných sdělovacích prostředků podněcuje zapojení občanů do veřejné diskuse, které je základním předpokladem řádně fungujícího demokratického systému;
- J. vzhledem k tomu, že nevládní organizace, sdružení monitorující svobodu sdělovacích prostředků, Rada Evropy, OBSE i Evropský parlament ve svých studiích a usneseních informují o hrozbách, které pro svobodné a nezávislé sdělovací prostředky představují vlády států, a to i vlády členských států EU, a varují před nimi¹⁸⁸;

¹⁸⁸

- K. vzhledem k tomu, že Rada Evropy a OBSE se zabývaly lidským a demokratickým rozměrem komunikace prostřednictvím podrobných prohlášení, usnesení, doporučení, stanovisek a zpráv o svobodě sdělovacích prostředků, pluralitě a jejich koncentraci, a vytvořily tak důležitý orgán pro společné celoevropské minimální standardy v této oblasti;
- L. vzhledem k tomu, že Evropská unie se zavázala, že bude chránit a prosazovat pluralitu sdělovacích prostředků coby základní pilíř práva na informace a svobodu projevu, což jsou základní prvky aktivního občanství a participativní demokracie, jak je uvedeno v článku 11 Listiny základních práv;
- M. vzhledem k tomu, že na základě kodaňských kritérií je svoboda sdělovacích prostředků kritériem způsobilosti pro přistoupení kandidátských zemí k EU a rovněž jednou ze zásad, které EU prosazuje ve své zahraniční politice; vzhledem k tomu, že EU a její členské státy by měly následovně jít příkladem, a zjistit tak důvěryhodnost a soudržnost;
- N. vzhledem k tomu, že Parlament opakovaně vyjádřil obavy ohledně svobody sdělovacích prostředků, plurality a koncentrace vlastnictví sdělovacích prostředků a vyzval Komisi jako strážkyni Smluv, aby přijala náležitá opatření, mimo jiné návrh legislativní iniciativy v této věci;
- O. vzhledem k tomu, že dne 16. ledna 2007 Komise zahájila „postup ve třech krocích“, který sestává z pracovního dokumentu útvarů Komise o pluralitě sdělovacích prostředků, nezávislé studie o pluralitě sdělovacích prostředků obsahující ukazatele pro hodnocení plurality médií a stanovení případných rizik v členských státech EU (která měla být vypracována v roce 2007) a sdělení Komise o ukazatelích plurality médií v členských státech EU (které mělo být vypracováno v roce 2008), po němž měla následovat veřejná konzultace¹⁸⁹; vzhledem k tomu, že nástroj pro pluralitu sdělovacích prostředků popsany v nezávislé studii ještě nebyl zaveden;
- P. vzhledem k tomu, že Komise tento postup bohužel zastavila, neboť ani sdělení ani veřejná konzultace se nikdy neuskutečnily;
- Q. vzhledem k tomu, že se vstupem Lisabonské smlouvy v platnost se Listina základních práv stala závaznou; vzhledem k tomu, že Listina je prvním mezinárodním dokumentem, který jasně stanoví, že „svoboda a pluralita sdělovacích prostředků musí být respektována“ (čl. 11 odst. 2); vzhledem k tomu, že Smlouvy poskytují EU mandát a pravomoci k tomu, aby zajistila, že v Unii budou dodržována všechna základní práva, zejména na základě článků 2 a 7 SEU;
- R. vzhledem k tomu, že členské státy mají povinnost vytrvale podporovat a chránit

¹⁸⁸ Tyto hrozby zahrnují přímou nebo nepřímou stranickou politickou kontrolu a vliv na sdělovací prostředky nebo kontrolní orgány sdělovacích prostředků, zákaz vstupu na trh nebo omezování vstupu na trh některým sdělovacím prostředkům prostřednictvím udělování licencí k vysílání a schvalovacích postupů, špatné využívání nebo zneužívání pravidel vnitrostátní nebo vojenské bezpečnosti a veřejného pořádku nebo morálky s cílem nastolit cenzuru a zamezit přístupu k dokumentům a informacím, porušování zásady zachování důvěrnosti zdrojů, nedostatečné právní předpisy týkající se koncentrace vlastnictví sdělovacích prostředků a střetu zájmů a využívání reklamy k ovlivnění redakčního pojetí.

¹⁸⁹ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/07/52>

svobodu myšlení, projevu, informací a sdělovacích prostředků, protože to jsou zásady, které jsou zaručeny také v jejich ústavách a zákonech, a také poskytovat občanům nestranný a rovný přístup k různým zdrojům informací, a tak i k různým hlediskům a názorům; vzhledem k tomu, že mají kromě toho povinnost respektovat a chránit soukromý a rodinný život, domov, komunikaci a osobní údaje občanů, jak stanoví články 7 a 8 Listiny; vzhledem k tomu, že v případě závažného ohrožení nebo porušení těchto svobod v některém členském státě je Unie na základě svých pravomocí zakotvených ve Smlouvách a v Listině povinna včas a účinně zasáhnout na ochranu evropského demokratického a pluralitního řádu a základních práv;

- S. vzhledem k tomu, že EU disponuje pravomocemi v oblasti sdělovacích prostředků, pokud jde o vnitřní trh, audiovizuální politiku, hospodářskou soutěž, včetně státní podpory, telekomunikace a základní práva; vzhledem k tomu, že Parlament uvedl, že na tomto základě by měly být stanoveny základní minimální standardy s cílem zajistit, zaručit a prosazovat svobodu informací a odpovídající úroveň plurality sdělovacích prostředků a nezávislé řízení sdělovacích prostředků¹⁹⁰; vzhledem k tomu, že Komise pověřila Středisko pro pluralitu a svobodu sdělovacích prostředků Evropského univerzitního institutu, aby provedlo analýzu o rozsahu pravomoci EU v oblasti svobody sdělovacích prostředků;
- T. vzhledem k tomu, že narůstají obavy, pokud jde o problémy a tlak, kterým sdělovací prostředky – především veřejnoprávní vysílací subjekty – čelí, pokud jde o vydavatelskou nezávislost, nábor zaměstnanců, nejisté podmínky zaměstnání, autocenzuru, pluralitu, neutralitu a kvalitu informací, dostupnost a finanční prostředky, a které jsou důsledkem neoprávněných politických a finančních zásahů i ekonomické krize;
- U. vzhledem k tomu, že existují obavy v souvislosti s vysokou mírou nezaměstnanosti novinářů v Evropě a vysokým podílem novinářů, kteří pracují na volné noze, tj. v podmínkách omezené pracovní stability a podpory a v atmosféře velké nejistoty;
- V. vzhledem k tomu, že soukromé sdělovací prostředky se potýkají s narůstající domácí i přeshraniční koncentrací, s mediálními konglomeráty, jež distribuují své produkty do různých zemí a zvyšují investice do sdělovacích prostředků v rámci EU, a s neevropskými investory a sdělovacími prostředky, jejichž vliv v Evropě roste, což vede k monopolizaci informací a oslabení plurality názorů; vzhledem k tomu, že existují jisté obavy ohledně zdrojů financování některých soukromých sdělovacích prostředků, a to i v EU;
- W. vzhledem k tomu, že evropská veřejnost vyjádřila formou řady anket, průzkumů veřejného mínění a veřejných iniciativ své znepokojení nad zhoršováním situace v oblasti svobody a plurality sdělovacích prostředků a opakovaně žádala EU, aby přijala opatření na zachování svobody sdělovacích prostředků a rozvoj silného, nezávislého a pluralitního prostředí sdělovacích prostředků;

¹⁹⁰ Viz odstavec 6 usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. března 2011 o mediálním zákonu v Maďarsku.

- X. vzhledem k tomu, že zrychlení tempa zpravodajského cyklu vedlo u části novinářů k vážným nedostatkům v jejich práci, jako je upouštění od kontroly a dvojí kontroly novinářských zdrojů;
- Y. vzhledem k tomu, že rozvoj digitálního prostředí může hrát významnou úlohu v přístupu evropských občanů k informacím online;
- Z. vzhledem k tomu, že mediální krajina prochází zásadními změnami; vzhledem k tomu, že obzvláště v době současné hospodářské krize roste počet novinářů zaměstnaných za nejistých podmínek, kteří se potýkají s nedostatečným sociálním zabezpečením ve srovnání s normami na trhu práce a musí čelit různým výzvám souvisejícím s vývojem novinářské profese do budoucna;
- AA. vzhledem k tomu, že Evropský parlament obdržel petice, v nichž občané vyjádřili stejné znepokojení a žádali, aby evropské orgány a konkrétně pak Parlament přijaly příslušná opatření;
- AB. vzhledem k tomu, že technologické změny, které přinesl internet, osobní výpočetní technika a nejnověji pak mobilní výpočetní technika, výrazně změnily informační infrastrukturu takovým způsobem, který měl vliv na obchodní model tradičních sdělovacích prostředků, zejména pokud jde o jejich závislost na reklamě, a tím ohrozily existenci některých mediálních titulů, které plní důležitou občanskou a demokratickou úlohu; vzhledem k tomu, že je proto povinností orgánů veřejné moci na úrovni členských států i na úrovni Unie vytvořit soubor nástrojů, které by byly k dispozici v tomto přechodném období a které by pomohly zajistit přežití těchto hodnot a úkolů vykonávaných nezávislými sdělovacími prostředky, a to bez ohledu na to, jakou technologickou platformu si nyní nebo v budoucnu zvolí; v této souvislosti vyzývá Komisi, aby uskutečnila studii o dopadech technologických změn na obchodní model sdělovacích prostředků a jejich důsledcích pro svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků;
- AC. vzhledem k tomu, že nedávná hospodářská krize zhoršila problémy mediálních titulů tím, že se prohloubila nejistota novinářské práce a že prostředí sdělovacích prostředků je náchylnější k hospodářským a politickým tlakům, ale také zranitelnější samo o sobě; vzhledem k tomu, že tyto jevy měly obzvláštní dopad na takové žurnalistické žánry, jejichž realizace je nákladnější nebo časově náročnější, a to na investigativní žurnalistiku, reportáže a vysílání mezinárodních a evropských korespondentů; vzhledem k tomu, že tyto okruhy žurnalistiky jsou důležité k zajištění odpovědnosti veřejných a politických orgánů, potírání zneužívání ekonomické a institucionální moci a k odhalení a stíhání trestné činnosti v sociální, environmentální a humanitární oblasti; vyzývá Komisi, aby uskutečnila studii o dopadech krize a nejistého zaměstnaneckého poměru na novináře s cílem analyzovat a pokusit se o nápravu důsledků této nejistoty na svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků;
- AD. vzhledem k tomu, že technologické změny, různorodé skupiny nezávislých profesionálních novinářů a nabytí pluralitních schopností potřebných k získání a produkování kvalitních informací dnes rovněž přináší příležitosti k vytváření nových nadnárodních novinářských podniků založených na různých platformách, které je možné podporovat prostřednictvím veřejných i tržně orientovaných politik;

1. vyzývá členské státy a Evropskou unii, aby dodržovaly, zajišťovaly, chránily a podporovaly základní právo na svobodu projevu a informací a svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků, a vyvinuly nebo podpořily obranné mechanismy a zabránily vytváření mechanismů, které ohrožují svobodu v oblasti sdělovacích prostředků, jako jsou pokusy o nepřiměřený politický vliv či tlak a zavedení stranické kontroly a cenzury sdělovacích prostředků nebo limitování či neoprávněné omezování svobody a nezávislosti masových sdělovacích prostředků pro účely soukromého či politického zájmu, nebo ohrožování veřejných vysílacích subjektů po finanční stránce;
2. vyzývá členské státy a EU k zajištění toho, aby pro výběr a jmenování ředitelů veřejnoprávních sdělovacích prostředků, správních rad, rad pro sdělovací prostředky a regulačních orgánů byly zavedeny právně závazné postupy a mechanismy, které jsou transparentní, jsou založeny na zásluhách a nesporných zkušenostech a zajišťují profesionalitu, integritu a nezávislost, a rovněž maximální shodu, pokud jde o zastoupení celého politického a sociálního spektra, právní jistotu a kontinuitu namísto politických a stranických kritérií, která jsou založena na systému rozdělování funkcí odměnou za prokázané služby v souvislosti s výsledky voleb a závisí na vůli osob, jež jsou u moci; poukazuje na to, že každý členský stát by měl sestavit seznam kritérií pro jmenování ředitelů či správních rad sdělovacích prostředků v souladu se zásadami nezávislosti, integrity, získaných zkušeností a profesionality; vyzývá členské státy, aby poskytly záruky zajištění nezávislosti rad sdělovacích prostředků a regulačních orgánů na politickém vlivu vlád, parlamentní většiny či jakékoli jiné společenské skupiny;
3. zdůrazňuje, že pluralita sdělovacích prostředků a novinářská nezávislost jsou pilířem svobody sdělovacích prostředků, pokud jde o zajištění toho, aby byly sdělovací prostředky rozrůzněny, byl zaručen přístup různých sociálních a politických subjektů a názorů (včetně nevládních organizací, občanských sdružení, menšin atd.) a byla poskytnuta široká škála pohledů na věc;
4. vyzývá členské státy k zajištění toho, aby kulturní společenství rozdělená do několika regionálních správ nebo členských států měla přístup ke sdělovacím prostředkům ve svém jazyce a aby nebyla přijímána žádná politická rozhodnutí, která by tento přístup omezila;
5. připomíná, že členské státy musejí podle Evropského soudu pro lidská práva zajistit pluralitu sdělovacích prostředků v souladu s článkem 10 Evropské úmluvy o lidských právech; zdůrazňuje, že článek 10 této úmluvy obsahuje ustanovení podobná ustanovením článku 11 Listiny základních práv Evropské unie, která je součástí *acquis communautaire*;
6. zdůrazňuje, že by Komise měla zajistit, aby členské státy zaručily náležité uplatňování Listiny základních práv na svém území, a to na základě plurality sdělovacích prostředků, rovného přístupu k informacím a respektování nezávislosti tisku prostřednictvím neutrality;
7. upozorňuje na to, že podle kodaňských kritérií musí země, které mají v úmyslu přistoupit k Evropské unii, dodržovat *acquis communautaire*, jehož součástí je Listina základních práv, a zejména její článek 11, který požaduje dodržování svobody a plurality sdělovacích prostředků; na druhou stranu připomíná, že ačkoli

jsou i stávající členské státy povinny Listinu respektovat, neexistuje žádný mechanismus, který by zajistil, aby tomu tak skutečně bylo;

8. zdůrazňuje zásadní úlohu skutečně vyváženého evropského duálního systému, v němž hrají soukromé a veřejnoprávní prostředky odpovídající úlohu a který by měl být chráněn, jak požaduje Parlament, Komise a Rada Evropy; konstatuje, že v multimediální společnosti, v níž v současné době existuje mnoho čistě komerčně motivovaných aktérů globálního trhu, jsou veřejnoprávní mediální služby zásadně důležité; připomíná důležitou úlohu veřejnoprávních sdělovacích prostředků, které občané financují prostřednictvím státu, aby byly schopny plnit jejich potřeby, i institucionální povinnost poskytovat vysoce kvalitní, přesné a spolehlivé informace pro široký okruh veřejnosti, které mají být nezávislé na vnějším tlaku a soukromých i politických zájmech a zároveň nabízet prostor pro specifické segmenty, které nemusí být pro soukromé sdělovací prostředky finančně zajímavé; zdůrazňuje, že soukromé sdělovací prostředky mají podobné povinnosti, zejména pokud jde o záležitosti institucionální a politické povahy, jako například v kontextu konání voleb, referend atd.; zdůrazňuje, že je třeba zaručit profesionální nezávislost vnitrostátních zpravodajských agentur a zabránit vzniku nových monopolů;
9. uznává, že pokračující autoregulační a nelegislativní iniciativy, jsou-li nezávislé, nestranné a transparentní, plní v oblasti zajištění svobody sdělovacích prostředků významnou úlohu; vyzývá Komisi, aby přijala opatření, jež podpoří nezávislost sdělovacích prostředků a jejich regulačních agentur jak na zájmech státu (a to i na evropské úrovni), tak na silných komerčních zájmech;
10. připomíná zvláštní a příznačnou úlohu veřejnoprávních sdělovacích prostředků, jak je uvedeno v Amsterodamském protokolu o veřejnoprávním vysílání v členských státech;
11. připomíná, že protokol 29 připojený ke Smlouvám uznává, že systém veřejnoprávního vysílání v členských státech je přímo spjat s demokratickými, společenskými a kulturními potřebami každé společnosti a s potřebou zachovat pluralitu sdělovacích prostředků; předpokládá tudíž, že členské státy mohou financovat veřejnoprávní vysílání pouze tehdy, pokud se toto financování poskytuje na plnění poslání veřejnoprávní služby a pokud nemá vliv na podmínky a hospodářskou soutěž v Unii v takovém rozsahu, který by byl v rozporu se společným zájmem;
12. zdůrazňuje význam náležitého, přiměřeného a stabilního financování veřejnoprávních sdělovacích prostředků, které zaručí jejich politickou a ekonomickou nezávislost a umožní jim v plné míře dostát jejich poslání mj. v rámci jejich sociální, vzdělávací, kulturní a demokratické úlohy, přizpůsobit se digitálnímu prostředí a přispět k budování informační a znalostní společnosti podporující začlenění, v níž budou reprezentativní a kvalitní sdělovací prostředky dostupné všem; vyjadřuje obavy nad současnou tendencí v některých členských státech provádět zbytečně velké rozpočtové škrty nebo omezovat činnost veřejnoprávních sdělovacích prostředků, což snižuje jejich schopnost plnit své poslání; naléhavě žádá členské státy, aby tento trend zvrátily a zajistily stabilní, udržitelné, náležité a předvídatelné financování veřejnoprávních sdělovacích prostředků;

13. zdůrazňuje, že opatření pro regulaci přístupu sdělovacích prostředků na trh prostřednictvím udělování licencí k vysílání a schvalovacích postupů, pravidel ochrany státu, vnitrostátní a vojenské bezpečnosti a veřejného pořádku a pravidel veřejné morálky a ochrany dětí by neměla být zneužívána za účelem politické nebo stranické kontroly či cenzury sdělovacích prostředků a neměla by porušovat základní právo občanů na informace o záležitostech veřejného zájmu a významu; zdůrazňuje, že je v tomto ohledu nutné zajistit náležitou rovnováhu; upozorňuje, že sdělovací prostředky by neměly být ohrožovány vlivy skupin sledujících konkrétní zájmy a lobbistických skupin, ekonomickými subjekty nebo náboženskými skupinami;
14. vyzývá Komisi a členské státy, aby uplatňovaly pravidla hospodářské soutěže a pravidla pro oblast sdělovacích prostředků, a zajistily tak hospodářskou soutěž s cílem řešit a problematiku dominantního postavení některých subjektů a předcházet jí, a to například stanovením nižších prahových hodnot v oblasti hospodářské soutěže než je tomu u jiných trhů, dále aby zajistily přístup nových subjektů na trh, zasahovaly v případě přílišné koncentrace vlastnictví sdělovacích prostředků a pokud je jejich pluralita, nezávislost a svoboda ohrožena, aby bylo zajištěno, že všichni občané EU budou mít přístup ke svobodným a různorodým sdělovacím prostředkům ve všech členských státech, a aby v oblastech, kde je to nutné, doporučily zlepšení; zdůrazňuje, že tiskové koncerny, které jsou ve vlastnictví podniků, jež mohou udělovat veřejné zakázky, představují riziko pro nezávislost sdělovacích prostředků; vyzývá Komisi, aby posoudila, jaká je souvislost mezi stávajícími pravidly hospodářské soutěže a rostoucí koncentrací vlastnictví a řízení komerčních sdělovacích prostředků v členských státech; vyzývá Komisi, aby navrhla konkrétní opatření na ochranu plurality sdělovacích prostředků a pro předcházení přílišné koncentraci vlastnictví sdělovacích prostředků;
15. zdůrazňuje, že je nutné věnovat pozornost míře koncentrace vlastnictví sdělovacích prostředků v členských státech, přičemž upozorňuje na to, že pojem pluralita sdělovacích prostředků zahrnuje celou řadu otázek, jako jsou zákaz cenzury, ochrana zdrojů a informátorů, záležitosti spojené s nátlakem ze strany politických činitelů a tržních sil, s transparentností, pracovními podmínkami novinářů, orgány pro kontrolu sdělovacích prostředků, kulturní rozmanitostí, vývojem nových technologií, neomezeným přístupem k informacím a komunikaci, necenzurovaným přístupem k internetu a s digitální propastí; je přesvědčen, že vlastnictví a řízení sdělovacích prostředků by mělo být transparentní a nemělo by být předmětem koncentrace vlastnictví; zdůrazňuje, že koncentrace vlastnictví ohrožuje pluralitu a kulturní rozmanitost a vede k uniformitě mediálního obsahu;
16. vyzývá k tomu, aby byla stanovena pravidla pro náležité řešení a vyřešení střetů zájmů, které například vyplývají z kumulování politických funkcí a kontroly nad sdělovacími prostředky, a zejména aby vlastníci mediálních konglomerátů, kteří jsou příjemci zisku, byli vždy veřejně známí, aby se střetu zájmů zamezilo; vyzývá k účinnému provádění pravidel k zajištění transparentnosti a spravedlivých postupů pro financování sdělovacích prostředků a pro veřejné informační kampaně a sponzorství, aby se zaručilo, že reklama a sponzorství nebudou mít vliv na svobodu informací a projevu, pluralitu ani redakční linii sdělovacích prostředků, a vyzývá Komisi, aby tyto záležitosti řádně monitorovala;

17. zdůrazňuje, že i přes využívání politiky hospodářské soutěže prostřednictvím nařízení EU o spojování podniků a zejména článku 21¹⁹¹ tohoto nařízení, bylo vyjádřeno znepokojení nad tím, že tyto nástroje nekontrolují přiměřeně koncentraci vlastnictví sdělovacích prostředků z důvodu problémů s vymezením trhu, kdy v některých případech velké fúze sdělovacích prostředků různého typu zůstávají pod úrovní obratu stanoveného v rámci politiky EU pro oblast hospodářské soutěže;
18. zdůrazňuje, že tržní síla mediálního průmyslu nespočívá pouze v monopolním vytváření cen, ale rovněž v politickém vlivu, který vede k „regulačnímu zajetí“, čímž se ještě více komplikuje možnost oslabit ty subjekty, které si již své dominantní postavení vytvořily; vyzývá k tomu, aby byly v mediálním průmyslu stanoveny nižší prahové hodnoty v oblasti hospodářské soutěže, než je tomu u jiných trhů;
19. připomíná Komisi, že v minulosti byla při různých příležitostech žádána o možnost zavedení právního rámce pro předcházení koncentraci vlastnictví a zneužívání dominantního postavení; vyzývá Komisi, aby navrhla konkrétní opatření na ochranu plurality sdělovacích prostředků, včetně právního rámce pro pravidla vlastnictví sdělovacích prostředků, jejichž prostřednictvím by se zavedly minimální standardy pro členské státy;
20. zdůrazňuje, že je důležité, aby byla zaručena ochrana nezávislosti novinářů jak před tlakem, který na ně vyvíjejí editoři, vydavatelé či vlastníci, tak tlakem vnějším, jenž mohou vyvíjet politické nebo ekonomické lobby či jiné zájmové skupiny, a poukazuje na význam redakčních kodexů chování týkajících se vydavatelské nezávislosti, jelikož brání vlastníkům, zúčastněným stranám, vládám a vnějším zúčastněným stranám v zasahování do obsahu zpráv; zdůrazňuje, že je důležité, aby právo na svobodu projevu bylo vykonáváno bez jakékoli diskriminace a na základě rovnosti a rovného zacházení; zdůrazňuje skutečnost, že právo na přístup k veřejným dokumentům a informacím je pro novináře a občany zásadní, a vyzývá členské státy, aby stanovily řádný a rozsáhlý právní rámec ohledně svobodného přístupu k vládním informacím a přístupu k dokumentům veřejného zájmu; požaduje, aby členské státy poskytly právní záruky ohledně plného zabezpečení důvěrnosti zdrojů, a vyzývá k tomu, aby se v této oblasti uplatňovala judikatura Evropského soudu pro lidská práva, a to i v případě oznamování protiprávního jednání informátory;
21. vyzývá tomu, aby byli novináři chráněni před tlakem, zastrašováním, pronásledováním, hrozbami a násilím, a připomíná, že investigativní novináři v důsledku své činnosti často čelí výhrůžkám, fyzickým napadením a útokům; zdůrazňuje, že je důležité zajistit spravedlnost a bojovat proti beztrestnosti takových činů; zdůrazňuje rovněž jejich negativní dopad na svobodu projevu, což vede k autocenzuře médií; zdůrazňuje, že investigativní žurnalistika pomáhá monitorovat demokracii a řádnou správu a také odhalovat nekalé praktiky a trestné činy, a může tak být nápomocna soudním orgánům; naléhavě žádá členské státy a EU, aby podporovaly a prosazovaly investigativní a etickou žurnalistiku ve sdělovacích prostředcích vytvářením profesních standardů

¹⁹¹ Tento článek stanoví, že vnitrostátní orgány mohou chránit „oprávněné zájmy“ přijetím vnitrostátních předpisů na ochranu plurality sdělovacích prostředků.

a náležitých opravných prostředků, zvláště pomocí odborného vzdělávání a kodexů chování zavedených sdruženími a svazy sdělovacích prostředků;

22. vyzývá členské státy, aby přijaly právní předpisy, které by zamezily pronikání příslušníků zpravodajských služeb do redakcí zpravodajství, jelikož tyto praktiky do velké míry ohrožují svobodu projevu, protože umožňují dohled na redakcemi zpravodajství a vytvářejí atmosféru nedůvěry, brání získávání informací a ohrožují zachování důvěrnosti zdrojů a ve svém důsledku svádí k šíření dezinformací a k manipulaci veřejnosti a poškozují důvěryhodnost sdělovacích prostředků;
23. zdůrazňuje, že roste počet novinářů zaměstnaných za nejistých podmínek, bez sociálních jistot obvyklých na trhu práce, a vyzývá ke zlepšení pracovních podmínek osob zaměstnaných ve sdělovacích prostředcích; zdůrazňuje, že členské státy musí zajistit, aby pracovní podmínky novinářů byly v souladu s ustanoveními Evropské sociální charty; zdůrazňuje, že pro novináře jsou důležité kolektivní smlouvy a zastoupení novinářských kolektivů v odborových svazech, které musí být povoleno všem zaměstnancům, i když jsou členy malých skupin, pracují v malých podnicích nebo mají nestandardní formy smluv, jako jsou krátkodobé nebo dočasné smlouvy, jelikož jistota zaměstnání umožňuje vyjedřovat se a jednat společně a snadněji a účinněji prosazovat své profesní standardy;
24. zdůrazňuje, že je třeba prosazovat etickou žurnalistiku ve sdělovacích prostředcích; vyzývá Evropskou komisi, aby navrhla nástroj (např. prostřednictvím doporučení, jako doporučení ze dne 20. prosince 2006 o ochraně nezletilých osob a lidské důstojnosti a o právu na odpověď v souvislosti s konkurenceschopností evropského průmyslu audiovizuálních a on-line informačních služeb) pro zajištění toho, aby členské státy vyzvaly odvětví sdělovacích prostředků k vypracování profesních standardů a etických kódů, které zahrnou povinnost uvádět a rozlišovat ve zpravodajství mezi fakty a názory, nutnost přesnosti, nestrannosti a objektivity, respektování soukromí, povinnost opravit mylné informace a právo na odpověď; tento rámec by měl předpokládat vytvoření nezávislého regulačního orgánu pro odvětví sdělovacích prostředků, který by fungoval nezávisle na politických či jiných vnějších zásazích a který by mohl řešit stížnosti týkající se tisku, jež by se opíraly o profesní standardy a etické kódy, a měl by pravomoc uvalit přiměřené sankce;
25. vyzývá členské státy, v nichž je pomluva trestným činem, aby ji co nejdříve dekriminalizovaly; vyjadřuje politování nad tím, že novináři a sdělovací prostředky v mnoha členských státech jsou vystaveni tlaku, násilí a pronásledování, a to i během demonstrací a veřejných událostí, což vyvolává obavy evropských a mezinárodních organizací, akademické obce a občanské společnosti; zdůrazňuje, že je důležité vést dialog s příslušnými orgány s cílem zajistit, aby svoboda sdělovacích prostředků a nezávislost nebyla ohrožována, kritické hlasy nebyly potlačovány a zaměstnanci donucovacích orgánů respektovali úlohu sdělovacích prostředků a zajistili, aby novináři mohli podávat své informace svobodně a aniž by jim hrozilo nebezpečí;
26. zdůrazňuje, že je důležité zřídit samoregulační orgány sdělovacích prostředků, jako jsou komise pro řešení stížností a veřejní ochránci práv, a podporuje

praktické kroky „zdola“ iniciované evropskými novináři na ochranu jejich základních práv zřízením centra bezplatného poradenství pro dokládání domnělého porušování těchto práv, zejména svobody projevu (v souladu s pilotním projektem, který byl přijat na plenárním zasedání jako součást postoje Parlamentu k návrhu rozpočtu na rok 2013 dne 23. října 2012);

27. zdůrazňuje, že jsou zapotřebí pravidla týkající se politických informací v celém odvětví audiovizuálních sdělovacích prostředcích s cílem zajistit spravedlivý přístup k jednotlivým politickým soupeřům, názorům a hlediskům, zejména pokud jde o volby a referenda, a zajistit tak, aby si občané mohli vytvořit vlastní názor, aniž by byli vystaveni jednomu dominantnímu subjektu ovlivňujícímu veřejné mínění; zdůrazňuje, že regulační orgány musí tato pravidla náležitě prosazovat;
28. zdůrazňuje, že základní právo na svobodu projevu a svobodu sdělovacích prostředků není vyhrazeno pouze pro tradiční sdělovací prostředky, ale zahrnuje rovněž sociální média a všechny formy nových sdělovacích prostředků; zdůrazňuje, že je nutné zajistit svobodu projevu a informací na internetu, zejména zaručením neutrality sítě, a vyzývá proto EU a členské státy k zajištění toho, aby tato práva a svobody byly plně respektovány na internetu v souvislosti s neomezeným přístupem k informacím a s jejich poskytováním a šířením; varuje před snahami veřejných orgánů požadovat registraci či povolení nebo omezovat obsah, který považují za škodlivý; uznává, že poskytování internetových služeb veřejnoprávními sdělovacími prostředky je jedním z jejich úkolů při zajišťování přístupu občanů k informacím, aby měli možnost utvářet si své názory na základě různých zdrojů;
29. zdůrazňuje rostoucí význam agregátorů informací, vyhledávačů a jiných mezičlánků šíření informací a zpravodajských obsahů na internetu a přístupu k nim a vyzývá Komisi, aby tyto internetové aktéry zahrnula do regulačního rámce EU při provádění přezkumu směrnice o audiovizuálních službách s cílem vyřešit problémy s rozlišováním obsahů a zkreslením při výběru zdroje;
30. vyzývá Komisi a členské státy, aby v rámci politiky Komise v oblasti mediální gramotnosti věnovaly dostatečnou pozornost významu, který mají sdělovací prostředky pro vzdělávání občanů, jimž mají poskytovat dovednosti v oblasti kritického výkladu a výběru nestále rostoucího objemu informací;
31. vyzývá Komisi, aby prověřila, zda členské státy udělují své vysílací licence na základě objektivních, transparentních, nediskriminačních a vyvážených kritérií;
32. zdůrazňuje význam a naléhavost každoročního sledování svobody a plurality sdělovacích prostředků ve všech členských státech a každoročního podávání zpráv o této problematice na základě podrobných standardů vypracovaných Radou Evropy a OBSE a přístupu založeném na hodnocení rizik a ukazatelů vytvořených nezávislou studií, o jejíž vypracování požádala Komise, a to ve spolupráci s nevládními organizacemi, zúčastněnými subjekty a odborníky, včetně sledování a dohledu nad vývojem právních předpisů v oblasti sdělovacích prostředků a jejich změn a dopadu, který mají jakékoli předpisy přijaté v členských státech pro zajištění svobody sdělovacích prostředků, zejména v souvislosti se zásahy státu, ale i osvědčenými postupy pro vymezení standardů veřejné služby, a to jak v rámci veřejných, tak i soukromých kanálů; zdůrazňuje, že je důležité obeznámit

s těmito společnými evropské standardy širokou veřejností; domnívá se, že Komise, Agentura pro základní práva a Středisko pro pluralitu a svobodu sdělovacích prostředků Evropského univerzitního institutu musí pokračovat v tomto úkolu a zveřejňovat výroční zprávu s výsledky tohoto sledování; je přesvědčen, že by Komise měla představit zprávu Parlamentu a Radě a předložit návrhy veškerých kroků a opatření, které ze závěrů zprávy vyplynou;

33. je toho názoru, že je v pravomoci EU učinit legislativní opatření pro zajištění, ochranu a prosazování svobody projevu a informací, svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků, a to přinejmenším do té míry, jak je tomu v souvislosti s ochranou nezletilých osob, lidské důstojnosti, kulturní rozmanitosti, přístupem občanů k informacím nebo zpravodajství o důležitých událostech, prosazováním práv osob s postižením, ochranou spotřebitelů v souvislosti s komerční komunikací a právem na odpověď, které spadají do oblasti působnosti směrnice o audiovizuálních mediálních službách; zároveň je přesvědčen, že jakékoli nařízení by mělo být navrženo na základě podrobné a pečlivé analýzy situace v EU a jejích členských státech, pokud jde o problémy, které je třeba řešit, a nejlepší způsoby jejich řešení; je přesvědčen, že nelegislativní iniciativy, jako je sledování, samoregulace, kodexy chování, stejně jako případné uplatnění článku 7 SEU, by se měly uskutečňovat, jak požadovala většina zúčastněných stran, s ohledem na to, že některé z nejnápadnějších hrozeb pro svobodu sdělovacích prostředků v některých členských státech vychází z nově přijatých právních předpisů;
34. znovu vyzývá Komisi, aby provedla přezkum a změny směrnice o audiovizuálních mediálních službách a rozšířila její oblast působnosti o minimální standardy, pokud jde o dodržování, ochranu a podporu základních práv na svobodu projevu a na informace, svobodu sdělovacích prostředků a jejich pluralitu, a aby zajistila plné uplatňování Listiny základních práv, Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a související jurisprudence v oblasti sdělovacích prostředků, protože cílem směrnice je vytvořit pro audiovizuální mediální služby oblast bez vnitřních hranic a současně zajistit vysokou úroveň ochrany cílů obecného zájmu, jako je zavedení řádného legislativního a správního rámce, který zaručí účinnou pluralitu¹⁹²; v této souvislosti vyzývá Komisi, aby provedla přezkum a změny směrnice o audiovizuálních mediálních službách – po vzoru toho, jak bylo učiněno v souvislosti s regulačními orgány v rámci elektronických komunikací – s cílem zajistit, aby vnitrostátní regulační orgány byly nezávislé, nestranné a transparentní, pokud jde o rozhodovací procesy, vykonávání jejich povinností a pravomocí a monitorování, a účinně financované pro výkon svých činností, a že budou mít k dispozici náležitě sankční pravomoci, aby bylo zajištěno provádění jejich rozhodnutí;
35. vyzývá Komisi, aby do hodnocení a přezkumu směrnice audiovizuálních médií zahrнула rovněž ustanovení o transparentnosti vlastnictví sdělovacích prostředků, jeho koncentraci, o pravidlech týkajících se střetů zájmů s cílem předcházet nepřiměřenému vlivu politických a ekonomických sil na sdělovací prostředky a o nezávislosti orgánů dohledu nad sdělovacími prostředky; vyzývá Komisi, aby zahájila přípravu sdělení o zavádění ukazatelů mediální plurality v členských státech EU, které již byly vypracovány nezávislou studií „Ukazatele mediální

¹⁹² EÚLP, Centro Europa 7, 7. června 2012, odst. 134.

plurality v členských státech – směrem k přístupu založenému na hodnocení rizik a na základě navrhovaných tří kroků“ z ledna 2007; následovat by měly rozsáhlé veřejné konzultace se všemi zapojenými stranami, mimo jiné v návaznosti na zprávu Skupiny na vysoké úrovni pro svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků, a především vypracování návrhu pro stanovení zásad EU pro pluralitu a svobodu sdělovacích prostředků;

36. vyzývá členské státy, aby okamžitě přistoupily k reformám s cílem dosáhnout těchto cílů; vyzývá Komisi, aby jednoznačně stanovila pravomoci regulačních orgánů sdělovacích prostředků, zejména pokud jde o regulaci a monitorování, a aby sledovala, zda jsou v souladu s požadavky nezbytnosti a přiměřenosti při udělování sankcí; připomíná, že je důležité přizpůsobit obsah působnosti nařízení specifické povaze jednotlivých sdělovacích prostředků;
37. vyzývá vnitrostátní regulační orgány, aby na úrovni EU spolupracovaly a koordinovaly svou činnost v záležitostech týkajících se sdělovacích prostředků, například vytvořením asociace evropských regulačních subjektů v oblasti audiovizuálních mediálních služeb, a aby harmonizovaly status vnitrostátních regulačních orgánů podle článků 29 a 30 směrnice o audiovizuálních mediálních službách, tím, že zajistí jejich nezávislost, nestrannost a transparentnost, a to jak v rámci rozhodovacích procesů a výkonu jejich pravomocí, tak v rámci monitorovacích procesů, a aby jim poskytly odpovídající pravomoci k udělování sankcí, aby se zajistilo, že jejich rozhodnutí budou prováděna;
38. vyzývá Komisi, Radu a členské státy, aby přijaly vhodná a včasná, přiměřená a pokroková opatření, pokud jde o problémy související se svobodou projevu a informací a sdělovacích prostředků a o pluralitu v EU a jejích členských státech;
39. je přesvědčen, že v případě dalších přistoupení k EU by měl být kladen větší důraz na ochranu svobod a na svobodu projevu, jež jsou obecně považovány za součást lidských práv a demokratické podmíněnosti kodaňských kritérií; vyzývá Komisi, aby i nadále sledovala výkonnost a pokrok kandidátských zemí EU, pokud jde o ochranu svobody sdělovacích prostředků;
40. vyzývá Komisi k zajištění toho, aby kritéria založená na pluralitě sdělovacích prostředků a odpovědnosti byla zahrnuta do každého posouzení dopadů, které bude vypracováno v rámci nových iniciativ legislativních návrhů;
41. vyjadřuje obavy nad nedostatečnou transparentností v oblasti vlastnictví sdělovacích prostředků v Evropě, a vyzývá tudíž Komisi a členské státy, aby zajistily transparentnost v oblasti vlastnictví a řízení sdělovacích prostředků a chopily se iniciativy v této oblasti, především tím, že po vysílacích, tiskových a podobných sdělovacích prostředcích budou požadovat, aby vnitrostátním orgánům dohledu nad sdělovacími prostředky, firemním registrům a veřejnosti předkládaly dostatek přesných a aktuálních informací o vlastnických subjektech, což umožní identifikovat skutečné a koncové vlastníky a spoluvlastníky sdělovacích prostředků, obeznámit se s jejich životopisy a zdroji financování, například dalším rozvojem databáze Mavise a jejím zapojením do jednotného evropského rejstříku s cílem zjišťovat přílišnou koncentraci vlastnictví sdělovacích prostředků, předcházet tomu, aby mediální organizace sledovaly skryté zájmy, a umožnit občanům kontrolovat, jaké zájmy za jejich sdělovacími

prostředky stojí; vyzývá Komisi a členské státy, aby kontrolovaly a sledovaly, zda členské státy využívají veřejné prostředky určené pro veřejnoprávní sdělovací prostředky transparentně a v naprostém souladu s Protokolem 29 ke Smlouvám; je přesvědčen, že transparentnost vlastnictví je základní součástí pluralismu sdělovacích prostředků; vyzývá Komisi, aby sledovala a podporovala pokrok v prosazování rozsáhlejší výměny informací o vlastnictví sdělovacích prostředků;

42. zdůrazňuje, že svoboda sdělovacích prostředků by měla rovněž zahrnovat svobodu přístupu k nim zajištěním účinného připojení a přístupu k širokopásmovému internetu pro všechny evropské občany v rozumném časovém horizontu a za rozumné náklady, a to prostřednictvím dalšího rozvoje bezdrátové technologie, včetně satelitních, které umožňují připojení k internetu;
43. klade důraz na to, že podle jurisprudence Evropského soudu pro lidská práva mají veřejné orgány povinnost podle článku 10 Evropské úmluvy o lidských právech chránit svobodu projevu jako jednu z podmínek fungující demokracie, jelikož „skutečně účinné uplatňování některých svobod nezávisí pouze na povinnosti státu nezasahovat, ale může vyžadovat pozitivní ochranná opatření“;
44. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, vládám a parlamentům členských států, Evropské agentuře pro základní práva, OBSE, Radě ministrů a parlamentnímu shromáždění Rady Evropy, Benátské komisi a komisaři pro lidská práva.